

KASIM 2021 / SAYI: 03

JOURNALIST POST

FREE MEDIA
CANNOT BE
SILENCED

FREE MEDIA
PLATFORM

CPJ Avrupa&Ortadoğu
Koordinatörü Gulnoza Said:

GAZETECİLER, ERDOĞAN
YÖNETİMİNDE ÇOK
ACI ÇEKTİ S16

dju.

Özgürlükler pazarlık
konusu yapılmamalı S4

PETER FREITAG
ALMAN GAZETECİLER BİRLİĞİ BAŞKAN YARDIMCISI

DFC

Kürt gazeteci
olmak... S4

DİCLE MÜFTÜOĞLU
DİCLE-FIRAT GAZETECİLER DERNEĞİ EŞ BAŞKANI

Freiheit für Belarus

Journalismus ist kein Verbrechen - journalism is no crime

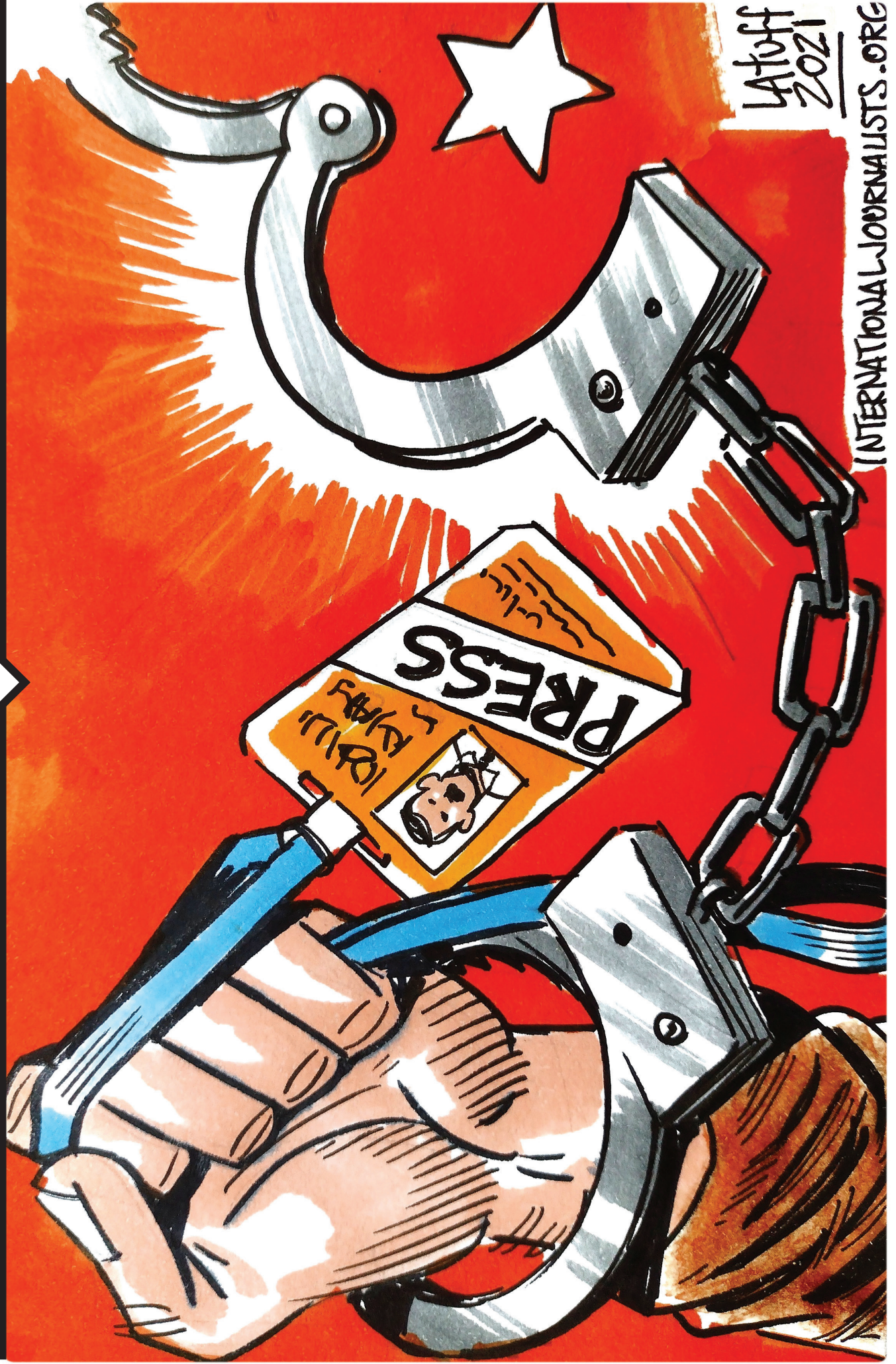
**Mutige Journalist:innen wurden ermordet
oder ins Gefängnis gesteckt**

Künstler:innen:
Gokhan Bozkus
Huriye Genc
Christina Hermann
Susanne Köhler
Christine Krahe
Ernestine Kuger-Hoberg

**WAHRHEITS
KÄMPFER** **PORTRAITS**
ermordeter und inhaftierter
JournalistInnen
www.wahrheitskaempfer.de
Mahnmal der Pressefreiheit

Künstler:innen:
Lucia Makelis
Steff Murschitz
Thomas Ormond
Udo Reckmann
Achim Ripperger
Verena Rossow

CARLOS LATUFF BREZILYA

LATUFF
2021

INTERNATIONAL JOURNALISTS .ORG

içindekiler

FOTOĞRAF: MUSTAFA ÖZER, AFP

- **ÇİZGİ** CARLOS LATUFF **3**
- **TÜRKİYE'DE KÜRT GAZETECİ OLMAK, ÖLÜMÜ GÖZE ALMAK DEMEK!** DİCLE MÜFTÜOĞLU **6**
- **"TÜRKİYE'DE GAZETECİLER ERDOĞAN YÖNETİMİNDE ÇOK ACI ÇEKTİ"** TÜRKMEN TERZİ **16**
- **MELTEM OKTAY: İKİ KEZ ÇIPLAK ARANDIM** HASAN CÜCÜK **22**
- **GAZETECİLERİN ÖZGÜRLÜĞÜ PAZARLIK KONUSU YAPILMAMALI** ERKAN PEHLİVAN **14**
- **GAZETECİLER İÇİN 'HAYATTA KALMAK' HABER KADAR ÖNEMLİ** ENGİN SAĞ **26**
- **NE YAZIK KI BİZ HUZURA UZAĞIZ** SHABNAM DAWRAN **28**
- **TALİBAN'IN İLK KURBANLARI, GAZETECİLER** HAMİDULLAH SADIK **30**
- **HOLLANDALI GAZETECİ PETER R DE VIES'TİN ARDINDAN** BASRİ DOĞAN **32**
- **DOĞRUNUN BEDELİ** RANJENI MUNUSAMY **34**
- **BELARUS: KÜLLERDEN DOĞMA YILI** BORIS GORETSKIY **36**
- **PANDEMİ DÖNEMİNDE GAZETECİLİK** SERHIY ŞTURHETSKIY **38**
- **GÜZEL GÜNLER GELİNCEYE KADAR YAZACAĞIZ** HADEER MEKAWY **40**
- **BREZİLYA'DA GAZETECİLERE ŞİDDET** CILENE VICTOR **42**
- **TÜRKİYE'DE GAZETECİLERE İŞKENCE VAR** ERKAN PEHLİVAN **45**
- **YASADIŞI TUTUKLAMALAR MEŞRU GÖSTERİLİYOR** DR. KAMAL SİDO **46**
- **ERDOĞAN REJİMİNDE MEDYA ÖZGÜRLÜĞÜ** PROF. DR. VEDAT DEMİR **48**

BÜTÜN BASKI, ŞİDDET VE TEHDİTLERE RAĞMEN, TÜRKİYE'DE GAZETECİLER VAR

Bir avuç gazeteci, bütün baskı ve tehditlere rağmen gerçekleri yazmaya, cesurca mesleğini yapmaya devam ediyor. Hapishaneye düşseler de yurt dışına kaçmak (!) zorunda kalsalar da kalemleleriyle demokrasiyi, eşitliği, hukuku hatırlatıyor. **8**

Gazeteci Erk Acarer

AVRUPA'DA GAZETECİLER GÜVENDE Mİ?
20

Avukat Veysel Ok:

TÜRKİYE'DE MAHKEMELER COPY PASTE KARARLAR VERİYOR
14

SAHİBİ:
INTERNATIONAL
JOURNALISTS
ASSOCIATION e.V.

TÜZEL KİŞİ TEMSİLCİSİ:
MUSTAFA KILIÇ

GENEL YAYIN EDITÖRÜ:
YÜKSEL DURGUT

YAYIN KURULU:
ENGİN SAĞ,
ERKAN PEHLİVAN,
SELVİ ÇELEBİ,
ŞEMSİ AÇIKGÖZ,
TUNCAY YAVUZARSLAN,
İSMAİL SAĞIROĞLU,
HASAN CÜCÜK,
NECDET ÇELİK,
RAMİS KILIÇARSLAN,
TÜRKMEN TERZİ

TASARIM:
KEMAL KAHVECİ

KAPAK FOTOĞRAFI:
OZAN KÖSE, AFP

İLETİŞİM BİLGİLERİ:
Adres: Poststraße 2-4,
60329 Frankfurt am Main
Deutschland

Tel:+49 069 84846306
GSM:+49 179 1385035

EMail: journalistpost@
internationaljournalists.org

www.internationaljourna-
lists.org

DESTEK İÇİN:
IBAN: DE29 5065 2124
0004 1249 13

PayPal: paypal@internatio-
naljournalists.org

Patreon: info@internatio-
naljournalists.org

YÜKSEL DURGUT EDITÖR

İnsanlığa karşı işlenen suçlarda zaman aşımı yoktur

İşkence sadece eski yöntemlerle uygulanan metotlar değil. İşken- ce ve kötü muamele sonucunda gerçekleşen ölümler, ruhsal ve bedensel sakatlanmalar ve diğer mağduriyetler, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne göre 'hem yaşam hakkının ihlali hem de insanlığa karşı suç' teşkil eder.

Kapak dosyamızda okuyacağınız ya- şanmış olaylarda, bu suçların Türkiye'de işlendiğini göreceksiniz. Bu tür suçlarda ise zaman aşımı asla yoktur.

Birçok gazeteci arkadaşımın Tür- kiye'de yaşadıkları baskı, şiddet ve hak ihlallerini Journalist Post'un yılın bu son sayısında okuyacaksınız. Benim kısaca aşağıda anlatacağım da birçok mes- lektaşımın yaşadığı karanlık günler gibi tarihteki yerini alacaktır.

22 yıllık gazeteci olarak hâkim kar- şısına çıktığımda tarih 1 Eylül 2016 idi. Mahkeme salonuna adımımı atar atmaz, hâkim bana tek bir soru yöneltti; "Kaç çocuğun var?"

İki oğlum olduğunu söylediğimde he- nüz salonun ortasına bile gelmemiştim. Başka hiçbir soru sormadan beni dışarı çıkarttı. Yeniden salona çağrıldığımda hâkim cübbesini koluna asmış ve "Seni tutukluyorum" dedi ve salonu terk etti. Tek bir soru ile 13 ay cezaevinde tutuklu kaldım.

Kronik kalp rahatsızlığımdan dolayı By-Pass ameliyatı için pek çok defa bürokrasi sebebiyle hastane ve cezaevi arasında mekik dokudum. Aylar sonra doktor karşısına çıkabildim.

Ameliyat için geldiğim hastanede ilk

geceyi uyuşturucudan mahkûm edilmiş iki şahsın kaldığı nezarethane koğuşunda geçirdim.

Yoğun bakım ünitesinden neza- rethane koğuşuna getirildiğimde beni karanlık küçük bir odaya aldılar. Odadaki yatakların üzerinde kan lekeleri vardı. Sabahı zor ettim. Çünkü hiçbir ihtiyacımı karşılayamadım. Göğsümdeki dikiş ve ağrılardan dolayı yüksek sesle görevlilerden yardım bile isteyemedim.

Sabah olduğunda kontrole gelen hemşire, beni hepatitli mahkûmların çıkış yaptığı koğuşa yatırdıklarını söy- ledi. By-Pass sonrası günlük yapılması gereken pansuman 3 gün sonra yapıldı. Ameliyatımda görev alan doktor, üç günün sonunda kontrole gelip gerçekleri öğrendiğinde adeta deliye dönmüştü.

Savcı, böyle bir ameliyat sonrası, aileme beni görmelerine bile izin verme- mişti.

Bol su içmeniz gereken By-Pass ameliyatı sonrası su şişesini bile tutamı- yorken, size refakatçi verilmemesi bir işken- ce değil midir?

Geçirdiğim ameliyatın zorluklarını ve sıkıntılarını 45'li yaşlarda olmasaydım daha kalıcı bir hasarla atlattırdım. Çünkü okuduklarınız yaşanmış olayların yalnız- ca kısa bir özeti...

*

Sadece Türkiye'de değil tek adam rejimi ile yönetilen bütün ülkelerde sa- dede işlerini yapan meslektaşlarımızın en kısa sürede özgürlüklerine kavuşmaları dileğiyle.

İyi okumalar. ■

DİCLE MÜFTÜOĞLU DİCLE-FIRAT GAZETECİLER DERNEĞİ EŞ BAŞKANI

Kürt gazeteci olmak, ölümü göze almak demek!

Çok zordur Türkiye’de Kürt gazeteci olmak. Baskılar, tacizler, ajanlık dayatmaları bir yana, ölümlerle burun burunasınızdır her an. Mesela Şırnak’ta bir habere giderken aracımızı bir sivil polis aracının sıkıştırması sonucu yaşadığımız kaza(!) gibi... Kazada boyun kemiğimin kırılması sebebiyle bir yıl evimden çıkamadım...

Bu topraklarda gazetecilik yapmak geçmişte -bugün hâlâ aynı önemdeler- dengbêjlerin (Ses söyleyen) üstlendiği misyona benziyor. Kimsenin bilmediği, duymadığı daha doğrusu duymak istemediği yaşanmışlıkları halka ulaştırmak anlamına geliyor. O dönemin sözlü edebiyatçıları ya da gazetecileri gibi çalıştı dengbêjler. Tanıklık ettikleri olayları, hikâyeleri o günün koşulları ölçüsünde köy köy gezerek melodik bir şekilde anlattılar. Dünya genelinde gazetecilik genel anlamıyla haberi ulaştıran olarak tanımlansa da bu topraklar -benzer baskıların yaşandığı her yer için geçerli- söz konusu olduğunda biraz daha zorlu bir işe dönüşüyor. Tıpkı eski dönemlerin dengbêjleri gibi savaşı, acıyı, zulmü, direnişi tüm dünyaya duyurması gibi bir misyon üstleniyor Kürt gazeteciler.

Ben de bu serüvene ilk olarak İstanbul’da başladım. Ancak “KCK basın operasyonu” ve Roboski Katliamı’nın ardından bu topraklara gelerek burada gazetecilik yapmam gerektiğini anladım. Roboski Katliamı’nda 13 saat suskun kalan ve geçilen ilk haberi de devlet yetkililerinin açıklamaları üzerinden veren bir anlayışı kabul etmek gazetecilik etiğiyle bağdaşmıyordu. Diyarbakır’a geldiğimde kendimi haberin ana kaynağına inmiş

gibi hissettim. Bölgede çalışmamın üstünden çok da geçmeden burada haber yapmanın nasıl da kelle koltukta gitmek olduğunu bizzat yaşadım. 28 Ağustos 2012’de Şırnak’a bir habere giderken aracımız sivil polis aracı tarafından sıkıştırıldı. Şoför olan muhabir arkadaşımızın bu nedenle direksiyon hâkimiyetini kaybetmesi sonucu kaza geçirdik. Kazada boyun kemiğimin (C2) kırılması nedeniyle 1 yıla yakın süre tedavi gördüm evden çıkamadım. Kazanın ardından oluşan sağlık sorunları hâlâ kendini hissettirse de gazetecilik aşkı hiç dinmedi. Bu şiddet gerçekliğini bizzat yaşamış biri olarak da aksini yapmak mümkün olamazdı.

Çalışma sürecim içerisinde muhabirliğin yanı sıra, Dicle Haber Ajansı (DİHA) ve dihaber’de sorumlu yazı işleri müdürlüğü yapmam nedeniyle hakkımda onlarca soruşturma ve dava açıldı. Devam eden yargılamaların yanı sıra 3 davadan ceza aldım ve bunlar HGB (Hükümün geriye bırakılması. Yani 5 yıl aynı suçu işlememek kaydıyla tehir edilmesi) ile ertelendi. Ancak burada gazetecilerin karşılaştığı en büyük zorluk ne yazık ki davalar değil. Geçmişte de iktidarlar tarafından tehlikeli görülen gazeteciler şimdi tamamen hedef haline getiriliyorlar. Öyle

ki ve ne yazık ki birçok kez geçtiğiniz herhangi bir yerde kimliğinizi ve gazetecilik ekipmanlarınızı saklamak durumunda kalıyorsunuz. Klasik bir şehir girişindeki kontrol noktasından geçtiğinizde mesleğinizi sorup da siz doğru yanıt verirken aracınız daha detaylı aranıyor, GBT'niz (Genel Bilgi Toplama; Devletin kişiler hakkında oluşturduğu bilgi sistemi) sorgulanıyor, kimi zaman da şehre girişiniz engelleniyor. 2016 yılında Şırnak'ta sokağa çıkma yasağı devam ederken bölgede çadırlarda yaşayan insanlara dair haberler yapmak için gittiğim kentte 3 kez gözaltına alındım, makinemdeki tüm fotoğraf ve görüntüler silindi, bölgeye girişim yasaklandı. İlk gözaltına alındığımda polis fotoğrafımı çekti. O an ne olduğunu anlayamamıştım ama daha sonra devriye gezen bir ekip tarafından ikinci kez gözaltına alındığımda, "Sizinle tanışmıyoruz ama eşkaliniz bize bildirildi. Burada valilik izni alınmadan zırhlı araçlı ekiplerin gözetimi olmadan haber yapamazsınız" denildi, ardından ben ve yanımdaki muhabir ölümle tehdit edildik. Bir dahaki gözaltına alındığımda polis açık ve net bir biçimde, "Çadırlardaki insanlar devlet aleyhine sözler söylüyor. Ben size bu kent sınırları içinde haber yaptırmayacağım" demişti.

Bu verdiğim örnek kişisel bir durum olsa da Kürt gazetecilerin rutini haline geldi. Tam da bu nedenle basın ve ifade özgürlüğünün bu kadar ayaklar altına alındığı bir ortamda haklarımızı savunmak ve gazetecilerin dayanışmasını örgütlemek amacıyla Dicle Fırat Gazeteciler Derneği'ni kurduk. Derneğimiz yeni olmasına rağmen bölge kentlerinin büyük bir bölümünde gazetecilere ulaşmaya başladık. Üyelerimizin başvuruları ve diğer basın örgütlerinden derlediğimiz bilgiler çerçevesinde her ay düzenli olarak yaşanan basın ve ifade özgürlüğü noktasında yaşanan hak ihlallerine ilişkin rapor hazırlıyoruz.

Bu raporlarla dünya kamuoyuna duyurmaya çalıştığımız tablo pek parlak değil. Derneğimizin Ağustos ayı raporuna göre 63 gazeteci hâlâ dört duvar arasında. Ağustos ayında 5 gazeteci gözaltına alındı, 8'i saldırıya uğradı, 1'ine ajanlık dayatıldı, 211 haber, 6 internet sitesine erişim engeli getirildi.

Türkiye genelinde var olan gazetecilerin haber takibi sırasında engellenme hali, bölge kentlerinde daha da baskın olarak sürdürülüyor. Kentlerde ilan edilen eylem ve etkinlik yasağı gerekçe gösterilerek toplumsal her eylemselliğe müdahale eden polisin ilk hedefi yine gazeteciler oluyor. Birçok kez kalkanlarla gazetecilerin önünü kapatan ya da onları alandan uzaklaştıran polis bu sırada uyguladığı şiddetin dünya kamuoyuna duyurulmasının önünü almaya çalışıyor. Savaş ortamlarında dahi her iki tarafça korunması gereken gazeteciler, ne yazık ki kanun koruyucuları tarafından ya şiddet görüyor ya da işlerini yapması engelleniyor.

Bizzat devlet görevlilerinin yaptığı ihlalleri haberleştirmek de ne yazık ki Türkiye'de ya tutuklanma ya da soruşturma gerekçesi. Bu davalarda gazeteciler haberleri nedeniyle "örgüt üyeliği" ve "örgüt propagandası" gerekçeleriyle yargılanıyor. Bunun en önemli örneklerinden birini Van'da yaşanan helikopter işkencesinde gördük. 1 yıl önce yaşanan olayda 2 yurttaş köylerine yakın bir alanda gözaltına alınarak işkence edilmiş ardından helikopterden atılmıştı. Olayı açığa çıkaran Mezopotamya Ajansı'nın muhabirleri Cemil Uğur, Adnan Bilen ve gazeteciler Nazan Sala ve Şehriban Abi tutuklanmıştı. Gazeteciler görevlerini yaptıkları için 6 ay cezaevinde kaldı, davaları devam ediyor ancak işkenceciler hakkında açılan soruşturmanın sonucu bilinmiyor.

Gazetecilerin yaşadığı bir diğer sorun ise ajanlık dayatması. 28 ve 29 Temmuz tarihlerinde JinNews muhabirleri Gülistan Azak ve Dilan Babat, kendilerini istihbarat birimi mensubu olarak tanıtan kişilerin tehdit ve ajanlık dayatmasına maruz kaldı. Azak ve Babat'tan gazetecilik ilkelerine tamamen aykırı şekilde davranarak haber kaynakları hakkında bilgi sızdırmaları istendi.

Yazmakla bitiremediğim bu ihlal, şiddet silsilesine rağmen hem gazeteci kimliğim hem de DFG Eş başkanı sıfatıyla gerçekleri dünyaya duyurmaktan vazgeçmeyeceğim. Gazetecilik ilkesi de tam bunu gerektiriyor. ■

BÜTÜN BASKI, ŞİDDET
VE TEHDİTLERE RAĞMEN

TÜRKİYE'DE GAZETECİLER VAR!

Bir avuç gazeteci, bütün baskılara, tehditlere rağmen gerçekleri yazmaya, cesurca mesleğini yapmaya devam ediyor. Hapishaneye düşseler de yurt dışına kaçmak (!) zorunda kalsalar da kalemleriyle demokrasiyi, eşitliği, hukuku hatırlatıyor. Bu dosyada kaleminin namusunu satmayıp, gerçekleri yazan gazetecilerin verdikleri bedelleri bizzat kendilerinden okuyacaksınız.

Gazetecilere
Özgürlük

GAZETECİLERE
ÖZGÜRLÜK
PLATFORMU
2 0 1 0

ŞEMSİ AÇIKGÖZ

Meşhur hikâyesidir, “Almanya Kralı II. Friedrich Berlin yakınlarındaki Potsdam’da beğendiği bir arazi üzerine saray yaptırmak ister. Fakat değirmeni arazinin içinde kalan çiftçi tarlasını bir türlü satmaya yanaşmaz. Kral, sarayına çağırıp, ikna etmeye çalıştığı değirmencinin kararını değiştiremeyince bu sefer hiddetlenerek tehdit etmeye yeltenir, “Unutma! Burada bir kral var.” Bu sözlerin üzerine kendinden emin cesur ve bilge değirmenci şu cevabı verir, “Haklısınız burada bir kral var; fakat biliniz ki Berlin’de de hâkimler var!”

Şoka uğrayan Kral Friedrich hiç bir şey diyemez ve değirmene dokunmadan, yan arsaya sarayını yaptırır. Şimdi bu iki tarihi yapı bütün dünyaya adaletin herkese gerektiğini hatırlatıyor.

Bu hikâyeyi şunun için anlattım: Türkiye özellikle son 10 yıldır, özgürlüklerin kısıtlandığı, muhalif olan on binlerce insanın cezaevine konulduğu, iş insanlarının mallarına çöküldüğü, milyarlarca dolarlık yolsuzlukların ortalığa saçıldığı, bunlara bağlı olarak da ekonominin dip yaptığı zamanları yaşıyor. Ve böyle bir korku atmosferinde, cezaevine girme tehlikesi ve ölüm tehditlerine rağmen, “Türkiye’de gazeteciler var.” diye haykıran bir avuç cesur kalem var.

Türkiye’deki özellikle son 10 yıldır süregelen olumsuz gidişattan en büyük yarayı genelde medya kurumu, özelde ise gazeteciler aldı. Çünkü 2016 sonrasında 34 TV kanalı, 53 gazete, 37 radyo istasyonu, 6 haber ajansı, 20 dergi ve 29 yayının evinin kapatıldı. 200’ün üzerinde gazeteci yurt dışına kaçtı(!). 34 yabancı gazeteci sınır dışı, 3 bin 804 gazetecinin basın kartı iptal edildi. Bu süreçte 600’den fazla gazeteci tutuklandı, yargılandı. Halen cezaevlerinde 60’ın üzerinde gazeteci var. Bu süreçte çok acılar yaşandı ve yaşanmaya devam ediyor. İşte onlardan bir tanesi: gazeteci Mevlüt Öztaş. Gazeteci Öztaş, yazdığı haberler sebebiyle

tutuklandı. Cezaevinde iki kez ameliyat oldu. Böbrekleri iflas etti ve kansere yakalandı. Mahkemeler tahliye taleplerini reddetti. Tedavileri geciktirildi. Tam 874 gün sonra kamuoyu baskısıyla ‘zorunlu’ olarak bırakıldığında artık çok geçti. Cezaevinden çıktıktan 57 gün sonra öldü.

Diğer yandan, 15 Temmuz darbe girişimi öncesinde yaklaşık 4 milyon olan günlük gazete tirajları, yüzde 65 düşerek, bugün 1,5 milyon seviyesine indi. Erdoğan hükümeti (kanunen yasak olmasına rağmen) pek çok gazeteyi kapattı. Türkiye’nin en büyük gazetelerini kendi tarafı iş adamlarının satın almasını sağladı. Medyanın yüzde 95’ini kontrolü altına aldı. Medyaya olan güven kayboldu.

Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF) örgütünün Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi’ne göre de Türkiye, 180 ülke arasında 2002 yılında 99. sırada iken bugün 154. sırada. Açıkçası ülke demokrasiden uzaklaştıkça her alanda gerileme yaşandı.

Recep Tayyip Erdoğan, hükümetinin ilk yıllarındaki demokrasi sevdasından, tek başına iktidar olduktan sonra, ‘güç zehirler, mutlak güç mutlak zehirler’ mantığını haklı çıkarırcasına, vazgeçti. O, muhalif gazetecilerden nefret eder. Çünkü en korktuğu şey kelimeler! Türkiye’de bir avuç gazeteci, bütün baskılara, tehditlere rağmen gerçekleri yazmaya, cesurca mesleğini yapmaya devam ediyor. Hapishaneye düşseler de yurt dışına çıkmak zorunda kalsalar da kalemleriyle demokrasiyi, eşitliği, hukuku hatırlatıyor. Kimi hükümet mafya ilişkilerini, kimi yolsuzlukları, kimi yaşanan hak ihlallerin yazıyor. İşte bu dosyada kaleminin namusunu satmayıp gerçekleri yazan gazetecilerin verdiği bedelleri bizzat kendilerinden okuyacaksınız. Neler yaşadıklarını, hangi zorluklarla karşılaştıklarını daha iyi anlayacaksınız. ‘Türkiye’de baskı ve işkence yok’ diyenlerin yalanlarını yüzlerine çarparcasına. ▶

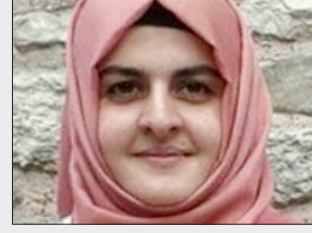

ROJDA AYDIN
JİNNEWS

ÇIPLAK ARAMANIN BİZZAT MUHATABIYIM

2016'da Jin Haber'de (JİNHA) çalışmaya başladım. JİNHA, hükümet tarafından kapatılınca, Gazete Şûjin'a geçtim. Fakat burası da kapatıldı. Şu anda mesleğime JİNNEWS Ajans'ta devam ediyorum. Türkiye gerçek gazeteciler için koca bir hapisane. Burada gazeteci olmak hele Kürt gazeteci olmak çok ama çok zor. Eğer Kürt gazeteci iseniz "potansiyel terörist" gözüyle bakılırsınız. Haber takibinde bir kurşuna hedef olmanız muhtemeldir.

Haberlerim sebebiyle 4-5 defa gözaltına alındım. 2020'de haber takibindeyken yine gözaltına alındım ve emniyette iki kadın meslektaşımınla beraber bütün reddetmelerimize karşı zorla çıplak aramaya tabi tutulduk. İktidar, Türkiye'de çıplak aramanın olmadığını söylüyor. Ben bunun bizzat muhatabıyım. Savcının, "terör örgütü üyesi olma" ve "örgüt propagandası yapma" iddiasıyla hakkımızda açtığı soruşturmalara takipsizlik kararı verildi. Bu sefer de "Kanuna aykırı toplantı ve yürüyüşlere silahsız katılarak, ihtara rağmen dağılmama" iddiasıyla dava açıldı. Bu dava hala devam ediyor.

NUR ENER KILINÇ GAZETECİ

GAZETECİLER HAPİSTEN ÇIKINCA SEVİNECEĞİM

1 Mart 2017'de başlayan hapis hayatım, 21 Şubat 2018'de son buldu. Erdoğan'ın 15 Temmuz darbe girişimi tiyatrosunu araştırmanın bedeli sadece bu değildi. Erdoğan düzeninin hâkimleri, hayatımın 7 senesini hapisteye geçirmeme karar vermişti. Terör örgütü üyesi iddiasıyla açılan davayı, 'Terör örgütü propagandası yapma' davası takip etmişti. Cezaevindeki insanların mektuplarından oluşan 'Üç Dal Papatya' kitabım bu davaya konu olmuştu. Bileklerimdeki kelepçelerin yararı geçmişti ama yaşanan acı ve işkencelerin sancısı zihnimden silinmiyordu. Ev hapsindeyken ülkeyi terk etme kararı alarak, eşimle birlikte yaşamaya cesaret göstermiştik. Türkiye'den Yunanistan'a uzanan yolculuğumuz esnasında zihnimde hapisteki gazeteciler, bebekler ve masum kadınlar vardı.

Hapishaneden çıktığımda şunları söylemiştim: "Ben buradayım, ama çıktığım koğuşta 30 günlük bebek var, 6 çocuk var. O bebekler de çıkınca sevineceğim." Sözlerim ilk anki gibi taze yüreğimde; O bebekler, gazeteciler ve masum kadınlar da özgür olunca sevineceğim!

AMELİYAT SONRASI ÖLÜME TERK EDİLDİM

15 Temmuz darbe girişiminden sonra polis evime baskın yaptı ve savcılık ifademe gerek duyulmaksızın mahkeme bile yapılmadan tutuklandım ve 2 yıl ceza evinde kaldım. 9 ay sonra neden tutuklu olduğumu ancak öğrenebildim. Suç olarak, "Hizmet hareketine ait basın yayın organlarında haber yapmak ve hukuksuzlukları eleştirmek." olarak ifade edildi. Bilgisayar, kamera, basın kartı gibi gazetecilik faaliyetlerinde kullandığım malzemeler suç delili sayılarak el konuldu. Ortada bir suç bulamadıkları için tahliye oldum. Fakat ertesi gün siyasi baskıyla yeniden tutuklandım.

Gözaltında aç, susuz bırakma, hakaret, ölüm tehditleri gibi işkencelere maruz kaldım. İlaçlarım verilmedi, doktora götürülmedim. Bu sebeple böbreklerim işlevsiz hale geldi. Ceza evinde ameliyat olmak zorunda kaldım. Ameliyattan sonra 10 saat çıplak vaziyette, kış günü pencereleri açılmış bir nezarethane hüccesinde ölüme terk edildim. Benim yaşadıklarım Türkiye'de yaşanan yüz binlerce örnekten sadece biriydi.

TUNCER ÇETİNKAYA GAZETECİ

TÜRKİYE'DE HABER TAKİBİ YAPMAK SUÇ!

Çalıştığım İMÇ TV, 2016'da kapatıldıktan sonra yaptığım haberler sebebiyle, Van 2. Ağır Ceza Mahkemesinde yargılandım ve 20 ay hapis cezası verildi. 2018 yılında ise evime yapılan gece operasyonu ile gözaltına alındım. Mahkemede bu suçlamanın önceki davada kiyle aynı olduğuna itiraz edince, dosya reddedildi. Fakat gözaltına alındığım gece, cep telefonum ve tüm arşivimin olduğu harddiske el konuldu. Ve hala teslim edilmedi.

2018 yılından bugüne neredeyse her ay, yaptığım haberler sebebiyle hakkımda sürekli soruşturmalar açılıyor. Hatta bana röportaj verenler dahi ifadeye çağrılıyor.

2021 yılının ocak ayında ise takip ettiğim bir basın açıklamasındaki fotoğrafım sebebiyle dava açıldı ve 18 yıl hapis cezası istendi. Gereğe ise "elimde fotoğraf makinesi varken açıklama yapacak olan kitlenin önünde duruyor olmam." Savcı, 'kalabalığı sevk ve idare ediyorum' iddiasıyla 'örgüt yöneticisi olmak' suçundan dava açtı. Hâkim de bu davayı kabul etti. Hâlbuki sadece gazetecilik için oradaydım.

RUŞEN TAKVA
GAZETECİ

BERİTAN CANÖZER
JİNNEWS MUHABİRİ

HEYECANLI OLMAM GÖZALTI SEBEBİ OLDU

2015 yılında haber yaptığım sırada, “heyecanlı” olduğum gerekçeyle gözaltına alındım. 4 gün süren gözaltının ardından haber ve sosyal medya paylaşımlarım gerekçe gösterilerek 4 ay tutuklu kaldım. Cezaevinde pek çok hak ihlaline tanık oldum, maruz bırakıldım.

2015'ten bu yana hakkımda 11 soruşturma başlatıldı. Bir davada 15 yıl hapis cezası istemiyle yargıldım. Davaların bazılarında beraat aldım bazıları ise hala devam ediyor. Ayrıca adli kontrol tedbir uygulaması ve yurtdışına çıkış yasağım bulunuyor.

Sadece son 6 ayda iki kez gözaltına alındım ve 8 gün gözaltına kaldım. Suçlama ise yaptığım haberler ve sosyal medya paylaşımları. Tabi Kürt basınında çalışmak, Kürt olmak, kadın olmak baskının iki kat daha fazla hissedilmesi anlamına geliyor.

Tüm baskılara rağmen yine de haber yapmak için her koşulu zorluyoruz. Gazeteciliğin suç olmadığını biliyoruz. Onlarca tutuklu meslektaşımız var. Haber yapmak, kamuoyuna doğru bilgileri vermek, eleştirmek suç değildir.

ÖMER ÇELİK
MEZOPOTAMYA AJANSI EDİTÖRÜ

ALBAYRAK'IN HABERİ İÇİN 10 AY HAPİS YATTIM

Gazeteciliğe 2009 yılında Dicle Haber Ajansı'nda (DİHA) başladım. 2011'de, Kürt basın kurumlarına yapılan operasyonda 32 gazeteciyle birlikte tutuklandım. Bana yöneltilen suçlama; “devleti sıkıntıya sokacak, kamuoyu önünde küçük düşürecek haber peşinde koşmaktı”. Ve 18 ay cezaevinde kaldım.

Yargılandığım diğer bir dosya, Hazine ve Maliye Eski Bakanı Berat Albayrak'a ait e-posta içeriklerini haberleştirmemle ilgili. 25 Aralık 2016'da evime yapılan polis baskınında işkence gördüm. 24 günlük gözaltından sonra konduğum cezaevinden 10 ay sonra çıkabildim. Gördüğüm işkence raporunu dosyamdan yok ettiler! Bu haberimden dolayı istenen ceza ise 11 yıl! Yine Diyarbakır'ın Sur ilçesinin haritadan silinmesiyle sonuçlanan askeri operasyonu yürüten Jandarma Genel Komutan Yardımcısı Musa Çitil'e dair bir haber sebebiyle hakkımda dava açıldı. Mahkeme yakın zaman önce beni suçsuz bulsa da, itiraz süreci henüz tamamlanmış değil.

İNSANLIĞA YAKIŞMAYAN İŞKENCELER YAŞADIM

AKP rejimi, Türkiye'de yapmak istediği soykırım öncesinde ilk olarak medyayı yok etti. 15 Temmuz'dan önce muhalif bütün gazete ve TV'ler zorla kapatıldı. Ben de kapatılan Zaman Gazetesi'nde çalışıyordum. AKP Hükümeti'nin Suriye sınırında yasal olmayan silah sevkiyatı ile başta IŞİD ve El Nusra olmak üzere birçok yasa dışı örgüte yaptığı desteği takip ediyordum. Sınırdaki gözaltına alındım ve tehdit edildim. Defalarca hedef gösterildim ve takip edildim. Sınırdaki gazetecilik yapan iki meslektaşım öldürüldü.

15 Temmuz darbe kalkışmasından bir hafta sonra, polisler uzun namlulu silahlarla evimi bastı ve ailemi tehdit etti. Emniyette insan onuruna yakışmayan işkenceler yaşadım. Hakkımda hiçbir delil olmaksızın tutuklandım ve 19 ay hapisanede çok zor koşullar altında hayatta kalma mücadelesi verdim. Hiçbir suçum olmadığı için şartlı serbest bırakıldım. Türkiye'de gazetecilere hayat hakkı tanımıyorlar. Bu yüzden birçok arkadaşım Türkiye'yi terk etmek zorunda kaldı.

NURULLAH KAYA GAZETECİ

HABERLERİM SEBEBİYLE AYLARCA CEZAEVİNDE KALDIM

2014 yılından beri gazetecilik yapıyorum. 2016'da haber takibi yaptığım sırada gözaltına alındım ve tutuklandım. 3 ay cezaevinde kaldım. Hiçbir suç unsuru olmadığı halde haber ve sosyal medya paylaşımlarım sebebiyle 15 ay hapis cezası verildi.

2020'de Van'ın Çatak ilçesinde 2 köylünün bir hastanenin yoğun bakım ünitesinde tedavi altında olduklarını öğrendim. Olayı araştırınca, o iki köylünün, askerler tarafından helikopterden atıldıklarını belgeleriyle ispat ettim. Yaptığım haberler sebebiyle 3 meslektaşımınla birlikte gözaltına alındım. Mahkeme, yaptığımız toplumsal haberleri suç sayarak bizi tutukladı ve yaptığımız haber sebebiyle 6 ay cezaevinde kaldım.

Cezaevlerinde hiçbir hakkımız yoktu. Tutuklulara tam bir tecrit uygulanıyor. Ve Türkiye'de gazetecilik yapmak her geçen gün daha da zorlaşıyor. Fakat ben Metin Göktepe, Hrant Dink, Uğur Mumcu ve Apê Musa'dan güç alıyorum. Ne pahasına olursa olsun, bu mesleği yapmak istiyorum.

CEMİL UĞUR
GAZETECİ

MEHMET ÖZDEMİR
GAZETECİ

SUÇSUZ YERE 22 AY HAPİS YATTIM

15 Temmuz 2016'daki darbe girişiminden sonra hakkımda gözaltı kararı olduğunu öğrenince Emniyet'e gidip teslim oldum. 8 günlük ağır gözaltı şartlarından sonra tutuklandım ve ardından Silivri Kapalı Cezaevi'ne gönderildim. İddianamem tam 9 ay sonra geldi. 'Darbeye teşebbüs' ve 'terör örgütü üyeliği' suçlamasıyla hakkımda '3 kez ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası' istendi. Ancak 65 sayfalık iddianamede şahsıma yönelik hiçbir suç delili gösterilemiyordu. Gazetede görevlerim olan '1. Sayfa Editörlüğü' ve 'Sorumlu Yazı İşleri Müdürlüğü'ne bile tek atıf yoktu.

Mahkemesi heyetine suçumun ne olduğunu sordum ama bir cevap alamadım. Duruşma savcısı, mütalaa aşamasında 3 müebbet hapis talebini önce 1'e indirdi, sonra sadece 'örgüt yöneticiliği' sebebiyle cezalandırılmamı istedi.

22 ayın sonunda tahliye edildim ve mahkeme beraatıma karar verdi. Fakat savcı karara itiraz etti ve Yargıtay beraat kararını bozarak yeniden yargılanıp cezalandırılmamı istedi.

YAZIM SEBEBİYLE 28 YIL HAPSİM İSTENİYOR

Gazeteciliğe 2013'te Dicle Haber Ajansı'nda başladım. Burası hükümet tarafından kapatılınca DİHABER'de devam ettim. Yaptığım haberlerden dolayı hakkımda pek çok dava açılınca 2017'de Irak'a gitmek zorunda kaldım. Irak'ta da RojNews'te haber editörlüğü ve Yeni Yaşam Gazetesine yazılar yazdım. 3 yıl sonra 2019'un Aralık ayında Avrupa'ya gitmek için İran'dan Ermenistan'a geçtim. Fakat burada yakalanıp İran üzerinden Türkiye'ye teslim edildim. 11 ay cezaevinde kaldıktan sonra çıktım. Yargılamam devam ediyor ve 28 yıla kadar hapsim isteniyor.

Yaptığım başka bir haberden dolayı 2 yıl bir ay hapis cezası aldım. Ayrıca, "23 Yıl Önce Lice, Şimdi Cizre" başlıklı bir yazımdan dolayı da 2 yıla kadar hapis istemiyle de yargılanmam sürüyor.

Eşim, ben cezaevinde iken attığı bir tweet sebebiyle gözaltına alındı. Eşim gözaltında iken çocuklarımız günlerce sahipsiz kaldı.

Türkiye'de çok zor bir ortamda, yılmadan, usanmadan gazetecilik yapıyoruz. Halka gerçekleri ulaştırmaya çalışıyorum ve bütün dünyanın da bu yaşananları bilmesini istiyorum.

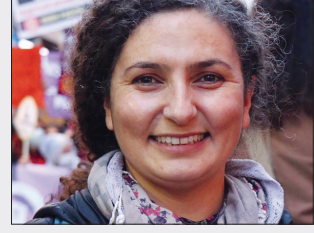
AZİZ ORUÇ GAZETECİ

HAYATINDAN 22 AYI ÇALINMIŞ BİR GAZETECİYİM

Ben de yolu Silivri'ye düşen gazetecilerdenim. Önce çalıştığım Cihan Haber Ajansına kayyım atandı, işten atıldım. Bir medya şirketine ortak oldum. Ancak Cihan ile iltisaklı diye oraya da kayyım atandı. Bir yılda iki kez işsiz kaldım. Yabancı medya kuruluşlarına hizmet vermeye başladım. Ta ki darbeden 10 gün sonrasına, yani 26 Temmuz'a kadar. Sabah 06.00'da evimi, otomatik silahlarla polisler bastı. Gözaltı, mahkeme derken Silivri hapisanesi konuldum. 30 metrekairelik hücrede geçen tam 22 ay. Sonra pardon bile denilmeden, gazeteci olarak çalışmaktan başka bir delil bulunmadığından beraatıma karar verildi. Peki, ömrümden çalınan 22 ayın hesabını kim verecek? Hiç kimse.

Yattığım 22 ayı yeterli bulmamışlar ki, çıktıktan 9 ay sonra yine tutuklama kararı çıktı. "Ya cezaevi ya da Meriç" diyordu ülkemizin adaleti. Ben de Meriç'i seçtim. Bir sabah vakti, Meriç nehrini geçerek terk ettim ülkemini. Arkamdan 'Kırmızı bülten' ile yakalama kararı çıkarmışlar tekrar...

MELİKE AYDIN
JİNNEWS İZMİR MUHABİRİ

AMAÇ TOPLUMLARI BİRBİRİNDEN YALITMAK

Muktedirler için halkları birbirinden yalıtma bir yönetim yöntemi Türkiye'de. Kürt kadın gazeteci olarak yaşadığım şiddetin temel nedeni bu diyebilirim.

Nisan 2018'de Aydın'da haber takibinden dönerken gözaltına alındım. 2016'da ise bir sosyal medya paylaşımım bahane edilerek, 1 yıl 3 ay hapis cezası verdiler. 5 yıl boyunca benzer bir 'suç' işlersem bu cezayı iki katıyla yatmak koşuluyla serbest bırakıldım.

11 Kasım 2019'da ise yaptığım haberler gerekçe gösterilerek sabah 5'te evime polisler baskın yaptı ve aileme travma yaşatıldı. Gözaltında ajanlık teklif edildi, mesleğimi yaptırımla tehdit edildim. Hâlâ takip ve taciz ediliyorum. Cezaevinde zorla çıplak aramaya maruz bırakıldım. Üç ay işimden uzak kaldım, kitaplarıma el kondu ve beraat etmeme rağmen geri verilmedi.

Beraat ettim ama haber kaynaklarıma karşı "terörize" edilmiş bir gazeteci oldum ve bir kısmı özellikle milliyetçi-muhafazakâr Türkler benden uzaklaştı.

ZAFER ÖZSOY
GAZETECİ

ZEMO AĞGÖZ
MEZOPOTAMYA
AJANSI MUHABİRİ

POLİSİN TACİZİNE MARUZ KALİYORUZ

2018'de Mezopotamya Ajansı'nda çalışmaya başladıktan sonra Ankara'da gazeteci olmanın hele ki Kürt basınında çalışmanın devlet üniversitelerinde öğretilen "gazetecilikle" alakasının olmadığını anladım. Haber takip etmek istediğimiz zaman, polisler muhabiri olduğumuz ajansın kartını tanımıyor, bizi tehdit ediyor. Şahsen defalarca polisin hakaretlerine ve tacizine maruz kaldım. Hele ki olayda polisin insanlara uyguladığı bir şiddet var ve biz onu haber yapıyorsak şiddetlerini bize de uyguluyorlar. Sürekli bilgisayar, fotoğraf makinesi ve kameralarımızı yanımızda taşıyoruz. Çünkü büroya bıraksak, orayı basıp makinelerimize el koyabiliyorlar.

Ama bütün bu zorluklara rağmen özgür basın insanlar tarafından en güvenilir mecra haline geldi. Bu sebeple insanlar, terk edilmiş mahallelerde, pazarda, köyde, fabrikada nerede olurda olsun bir hak ihlali veya bir işkence yaşadığında bize ulaşıyorlar.

Ben hakikatin peşindeyim ve gazeteciliği seviyorum.

ABDURRAHMAN GÖK
MEZOPOTAMYA AJANSI EDİTÖRÜ

GAZETECİLER KAÇIRILMA KORKUSU YAŞIYOR

Türkiye'de gazetecilerin yaşadığı zorluklar başkanlık rejimiyle daha da çekilemez hale geldi. Eskiden de iktidarın hukuksuzluklarını, yolsuzluklarını yazmanın bir bedeli vardı ancak şimdi bu daha da ağırlaştı. Gazeteciler kaçırılma korkusu yaşıyor. Cezaevine girmek, tutuklanmak artık hafif baskı sayılıyor! Son 5-6 yılda mesleğini yapamadığı için ülkelerini terk etmek zorunda kalan ya da korktukları için bu mesleği yapmayan yüzlerce gazeteci arkadaşımız var. Türkiye artık, gazeteciler için riskli ülkeler sıralamasında üst sıralarda.

2004'ten beri gazetecilik yapıyorum ve hakkımda 20'den fazla dava açıldı. 2009'da 9 ay cezaevinde kaldım. Haber takibi sırasında gözaltına alındım. Herhangi bir yere gittiğimde, özellikle yanımda fotoğraf makinesi varsa sürekli polis sorgulamasına maruz kaldım. Şimdilerde, 2017'de Diyarbakır'daki Nevroz kutlamalarında polisin öldürdüğü üniversite öğrencisi Kemal Kurkut'un fotoğraflarını çektiğim için 20 yıl hapis cezasıyla yargılanıyorum.

HEM KADIN HEM KÜRT HEM GAZETECİ OLMAK ÇOK ZOR

Gazetecilik çocukken hayalimdeki meslekti. Üniversitede iken 2015'te DIHA'da başladığım gazeteciliğe, JINHA ve Şujin'de devam ettim. Şu an Jinnews'te çalışıyorum. Ajansımız, kadın odaklı haberciliği esas alıp, "Kadının kalemle, hakikatin izinde" şiarıyla yola çıkan ve ekibinin tamamı kadınlardan oluşan bir medya kuruluşu. Eril ve erkek egemen sistemin hayat bulduğu geleneksel ana akım medyanın dışında "Biz de varız" sözünü hem düşünsel hem de pratik olarak gerçekleştir-meye çalışıyoruz. Ancak bu noktada pek çok baskıyla da karşılaşılıyor.

2017'de 5 arkadaşımınla birlikte hakkımızda bir ihbar gerekçe gösterilerek evimiz basılarak gözaltına alındım. Meslek hayatım boyunca 3 defa gözaltına alındım ve hakkımda devam eden bir dava var. Gazetecilere yönelik gözaltı, tutuklama ve baskıların yanı sıra ev operasyonlarıyla malzemelerimize el konulması mesleğimizi engellemeye çalışan bir politika olarak karşımızda duruyor. Hem kadın hem Kürt hem gazeteci olmak birçok zorluğu beraberinde getiriyor.

HABİBE EREN JINNEWS

HASAN BOZKURT GAZETECİ AYLARCA YERDE YATTIM

17 Mayıs 2017'de haber amaçlı telefon görüşmelerim ve bir bankada hesabımın olması sebebiyle tutuklandım. Bir gece yarısı aileme haber bile veremedim, Ankara'dan 471 km uzaktaki Denizli Cezaevi'ne gönderildim. Ailemle aylarca sadece telefonda görüşebildim.

8 kişilik koğuşta 30 kişiyle kaldım. Yatak olmadığı için aylarca yerde yattım. 1 Ağustos 2018'te, 15 ayın sonunda haftalık imza şartıyla serbest bırakıldım. 3 Ocak 2020'de tamamlanan dava sonucunda ise 6 yıl 3 ay hapis cezası verildi. Hem de herhangi bir suçla karıştığım da hiçbir delil olmadan.

ÖZGÜR GAZETECİLER HEDEFİN EN ÖNÜNDE BULUNUYOR

24 Kasım 2020'de Van'da evime özel hareket polisleri tarafından yapılan baskınla gözaltına alındım. Haber kaynaklarımla olan telefon görüşmeleri ve yaptığım haberler sebebiyle "terör örgütü üyeliği" suçlamasıyla tutuklandım. İlk duruşmam 3 ay sonra görüldü ve tahliye edildim. Fakat mahkemem devam ediyor.

Birlikte çalıştığım gazeteci arkadaşlarım Adnan Bilen, Nazan Sala, Cemil Uğur ve Şehriban Abi tutuklanmışlardı. Biz gazeteci olarak bölgede yaşanan hak ihallerini, cinayetleri, sınır ticareti yaparken öldürülen yurttaşları, geri gönderme merkezinde tecavüze uğrayan kadın mültecilerin sesi olduk, olmaya da devam edeceğiz.

Fransa'yı basın özgürlüğü konusunda eleştiren Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, Türkiye'de basın üzerinde olan baskıyı görmezden gelmesi trajikomik bir durumdur. Yargılanan bir gazeteci olarak şunu söylemek isterim ki: Türkiye'de AKP iktidarı ve Erdoğan muhalifleri nefes almasını dahi istemiyor. Türkiye'de özgür gazeteciler olarak hedefin en önünde bulunuyoruz.

DİNDAR KARATAŞ
GAZETECİ

Mahkemeler ‘copy paste’ kararlar veriyor!

“Gazeteci Deniz Yücel tutukluken yaptığım sayısız itiraz hiçbir gerekçe gösterilmeden aynı kalıp cümlelerle reddediliyordu. Ben de müvekkilimin onayı ile tutuklama itiraz dilekçeme bir futbol makalesi koydum. Hakim dilekçe içeriğini okumamış ki yine aynı gerekçelerle tutuklamaya devam kararı verdi. Bu örnek Türk yargısının bir fotoğrafıdır.”

İSMAİL SAĞIROĞLU JAILED JOURNOS KOOR.

Avukat, insan hakları aktivisti VeySEL Ok, Türkiye’de yargılanan gazeteciler konusunda en çok bilgi sahibi olan isimlerden biri. Ok, halen yargılanması devam eden, hapiste olan, davası AİHM aşamasına taşınmış pek çok gazetecinin avukatlığını yapmaya devam ediyor. MLSA isimli bir dernek kurarak çalışmalarını kurumsallaştırdı. Yaptığı olağanüstü işler sebebiyle Almanya ve İngiltere’den ödüller aldı. Avukat Ok’a gazeteci yargılamalarında yaşanan hak ihlallerini, kanunların uygulanıp uygulanmadığını, yaşadığı tecrübeleri sorduk.

Bir hukukçu aktivist olarak, Türkiye’de hak ihlallerine uğrayan gazetecilerle ilgili rakamları, istatistikleri biliyor musunuz?

Biz MLSA (Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği) olarak yıllardır tutuklu ve yargısal tacize uğrayan gazetecilerin davalarını izliyoruz. Dava izleme çalışmalarımızla ifade özgürlüğü davalarını izlemeye ve rapor yayınlamaya çalışıyoruz. Şu an hala Türkiye cezaevlerinde en az 60 tutuklu gazeteci var. Bu sayı azalmış görünse de 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana, 600’den fazla gazeteci tutuklandı ve serbest bırakıldı. Tutuklu olmayan ama hakkında dava olan gazeteci sayısı hakkında net bilgi vermek imkansız ama tahminimiz bu sayının binlerle ifade edildiği.

Türkiye’de gözaltına alınan, tutuklanan, cezaevine gönderilen gazeteciler nasıl hak ihlalleriyle karşılaşılıyor?

Aslında Türkiye’de gazeteciler, haklarında henüz yargısal bir işlem başlamadan hak ihlaline uğramaktadır. İkti-

darın kırmızı çizgilerini ihlal eden, haber yapan gazeteciler öncelikle yandaş diye tabir edilen medyanın hedefine konulmaktadır. Medyanın aleyhe haberlerinden sonra gazeteciler gözaltına alınıp genellikle de tutuklanmaktadır. Gözaltına alınan ve tutuklanan gazeteciler eğer terör suçlaması ile gözaltına alınırlarsa gözaltı süresinin ilk 24 saatinde avukatlardan hukuki destek alması imkansız. Bu sebeple de gazeteciler ilk 24 saat polislin psikolojik ve fiziki baskısına maruz kalabiliyorlar. Gözaltında alınan gazetecilerin sağlıklı beslenme gibi konularda sorunları ortaya çıkıyor.

Tutukluların durumu ise çok daha vahim. Öncelikle birçok gazeteci yargılandığı ve yaşadığı şehrin dışında bir cezaevinde tutuluyor. Bu durum hem avukatlarından hukuki hizmet almasını zorlaştırmakta, hem de aile ziyaretlerini imkânsız hale getirmektedir. Farklı şehirlerde tutuldukları için gazeteciler duruşmalara fiziken getirilmekte, video konferans sistemi ile duruşmalara katılım sağlanmaktadır. Bu durum da adil yargılanma hakkının ihlali anlamında gelmektedir.

Gazeteciler cezaevlerinde sağlıksız koşullarda tutulmaktadır. Özellikle pandemi salgını döneminde sağlığa erişim hakları önemli ölçüde engellenmiştir. Yine cezaevlerinde spor yapma, kütüphane kullanma gibi birçok hak pandemi gerekçe gösterilerek engellenmiştir. Gazetecilerin iktidar yandaşı olmayan gazeteleri okuması ya da televizyon kanallarını izlemesi ise hala yasaklanmaktadır.

FUTBOL MAKALESİNE BİLE TUTUKLULUK KARARI VERİLDİ

Gazeteciler uğradıkları hak ihlallerine itiraz edip sonuç alabiliyorlar mı? Yetkililer cezalandırılıyor mu, tazminatlar ödeniyor mu? Kendi tecrübelerinizden hareketle hangi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?

Maalesef Türkiye’de cezasızlık politikası güçlenerek devam etmektedir. Gazetecilere yönelik suçlarda (polis şiddeti, cinayet vs) failin kamu görevlisi olması durumunda devletin tüm mekanizmaları ki buna yargı da dahil faili korumaya yönelik bir tutum içerisinde. Tutuklu durumlarda ise yapılan hiçbir itiraz incelenmemekte ve copy paste, gerekçesiz kararlarla gazetecilerin tutukluluğuna

Veysel Ok kimdir?

Basın Hukuku uzmanı 36 yaşındaki avukat Veysel Ok, Taraf Gazetesi, Alkim Yayınları, P24 Bağımsız Gazeteciler Derneği gibi kurumların, Deniz Yücel, Ahmet Altan, Şahin Alpay, Nedim Türfent gibi gazetecilerin avukatlığını yaptı. Son 2 yıldır Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği'nin (MLSA) Eş-Direktörü görevini yürütüyor ve dernek çatısı altında gazetecilere hukuki destek sunuyor. Türkiye'de yaşanan hak ihlallerinin çözümü konusunda çalışmalar yürütüyor. "İfade özgürlüğü ve hukukun üstünlüğü konusundaki çabaları" nedeniyle Almanya'da Thomas Dehler Ödülü'ne ve İngiltere'de Index on Censorship ödülüne layık görüldü.

karar verilmektedir.

Size bir örnek vermek istiyorum; Gazeteci Deniz Yücel'in tutuklu olduğu dönemde tutuklamaya yönelik yaptığım sayısız itiraz hiçbir gerekçe gösterilmeksizin aynı kalıp cümlelerle reddediliyordu. Ben de müvekkilimin onayı ile tutuklama itiraz dilekçeme hukuki itirazları çıkarıp bir gazeteden futbol makalesi koydum. Hakim verdiğim dilekçe içeriğini okumamış ki futbol makalesini okumadan yine aynı gerekçelerle tutuklamaya devam kararı verdi. Aslında bu örnek tek başına Türk yargısının büyük bir fotoğrafıdır.

AİHM TÜRK YARGISINA PRİM VERMEKTEDİR

Türkiye'de hak ihlallerinden sonuç alamayan gazetecilerden durumunu AİHM'e taşıdığınız isimler var mı? Bu süreci ve karşılaştığınız sorunlar anlatır mısınız?

Türkiye'de özellikle tutuklu gazetecilerin davalarında bir sonuç alamadığımızda ve iç hukuk yollarını tükettikten sonra Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurular yapıyoruz. Ahmet-Mehmet Altan, Deniz Yücel, Şahin Alpay, Nedim Türfent, İdris Sayılğan başta olmak üzere onlarca başvurumuz var.

Bu başvuruların olması için öncelikle iç hukuk yollarının tüketilmesi lazım. Zira, maalesef AİHM hala Türkiye'deki hukuk sistemini 'etkin ve işleyen' bir hukuk sistemi olarak tanımlamaktadır. Bu durumda yapılan başvuruların uzun süre sonra yapılmasını zorunlu kılmakta ve cezaevinde tutulan gazetecinin mağduriyetinin uzun sürmesine neden olmakta. Türkiye'de yargının siyasi iktidarın kontrolünde olduğunu herkes farkında ancak AİHM,

hala Türk yargısına prim vermektedir.

Yine yaptığımız başvurular için kararların çıkması yılları bulmaktadır. AİHM, maalesef tutuklu davalar için hızlı bir refleks sergilememektedir. Örneğin Ahmet Altan başvurusu ile ilgili karar neredeyse 4 yıl sonra açıklandı, bu durumda da gazeteci tutuklu kalma süresi artık işkenceye dönüşmektedir. Birçok başvurumuzda aradan yıllar geçmiş olmasına hala karar çıkmamıştır.

AİHM'in bu yavaşlığı ülke içerisinde hak ihlallerinin uzun sürmesine neden olmaktadır. Ama yine de her türlü eksikliğine rağmen AİHM'in bizim açımızdan son derece kritik ve önemli bir rolü vardır.

ENGELLEMELERE RAĞMEN

GAZETECİLER İŞLERİNE DEVAM ETSİNLER

Türkiye'de gazetecilerin görevlerini yaparken karşılaştıkları hak ihlallerine karşı neler öneriyorsunuz?

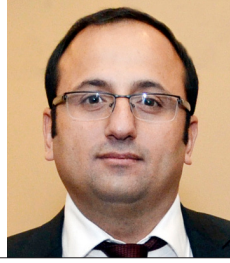
Öncelikle Türkiye'de her türlü yargısal tacize rağmen korkmadan mesleğini hakkıyla yapan sayısız gazeteci var. Haklarını teslim etmek lazım.

Benim işlerini yapan gazetecilere en önemli tavsiyem bütün engellemelere rağmen işlerini yapmaya devam etmeleri ve her türlü engellemeye karşı da hukuki itirazlarını kullanmalarıdır. Zira bu ülkeye birgün elbette hukuk dönecek ve hukuksuzluğa imza atanlar yargılanacak. Bu yüzden kısa vadede sonuç alıcı olmasa bile yapılacak hukuki itirazlar ve şerhlerle uzun vadede sonuçlar alınabilir.

İkinci önemli tavsiyem de gazetecilerin örgütlenmesi, sendikali olmalarına yönelik çağrıdır. Örgütlü bir meslek grubu anti demokratik engellemelere karşı daha güçlü. ■

“GAZETECİLER ERDOĞAN YÖNETİMİNDE ÇOK ACI ÇEKİTİ”

Gazetecileri Koruma Komitesi (CPJ), Avrupa ve Orta Asya Program Koordinatörü Gulnoza Said, Türkiye'nin kendileri için çok önemli bir ülke olduğunu belirterek ekliyor, “Fakat Türkiye'deki medya camiası Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yönetiminde çok acı çekti.

TÜRKMEN TERZİ

Gulnoza Said, New York, Prag, Bratislava ve Taşkent'te 15 yılı aşkın süredir gazetecilik ve iletişim uzmanlığı yaptı. Said özellikle Orta Asya, Rusya ve Türkiye'ye odaklanarak siyaset, medya, din ve insan hakları gibi konularda uzmanlaştı. Said halen, New York merkezli Gazetecileri Koruma Komitesi'nin Avrupa ve Orta Asya Program Koordinatörü görevini yürütmektedir. Said ile gazetecilik üzerine konuştuk.

Committee to Protect Journalists – Gazetecileri Koruma Komitesi'ni (CPJ) ve nasıl çalıştığını anlatabilir misiniz? CPJ'nin gazetecileri korumada karşılaştığı güncel zorluklar nelerdir?

CPJ, New York merkezli bir basın özgürlüğü savunuculuğu kuruluşudur. Ayrıca Washington DC'de bir ofisimiz ve dünyanın dört bir yanındaki temsilcilerimiz ve muhabirlerimiz var. Adımızdan da anlaşılacağı gibi, dünya çapında gazetecileri korumaya adanmış bir kuruluşuz. Bu faaliyetlerimizi gazetecilerin haklarına saygı duyulmasını, özgürce ve güvenli bir şekilde haber yapabilmelerini, hapsedilmeleri durumunda serbest bırakılmalarını, öldürülürlerse davalarında tam adaleti savunarak gerçekleştiriyoruz.

Bu işimizin en gözle görünen kısmı. Arka planda kalan ve bir o kadar önemli olan, acil durumlarda gazetecilere ver-

diğimiz yardımdır. Çalışmaları nedeniyle soruşturma altında veya hapsedildiyse avukatlarının ücretini ödemelerine, görev başında yaralanmaları durumunda faturalarını ödemelerine yardımcı oluyoruz. Hapisteki gazetecilerin aileleri tarafından ziyaret edilmelerine yardımcı oluyoruz.

Gazetecilik faaliyetlerinin bir sonucu olarak güvenlikleri tehlikeye girdiği için yaşadıkları şehri veya ülkelerini terk etmeleri gerektiğinde geçici yer değiştirme desteği sağlıyoruz. Bir gazeteci yaşadığı psikolojik travmadan dolayı danışmanlığa ihtiyacı varsa destek veriyoruz. Son olarak tahmin edebileceğiniz gibi, Afgan gazetecilere hem kendi ülkelerinde hem de farklı ülkelere gidenlere, güvenli geçiş ve o ülkeye yerleşme konusunda yardımcı olduk.

TÜRKİYE'DE MEDYA ÇOK ACI ÇEKİTİ

Türkiye bizim için çok önemli bir ülke. Türkiye'deki gazetecilik ve medya camiası Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yönetiminde çok acı çekti. İstanbul'da bulunan ve yalnızca ülkedeki basın özgürlüğü ihlallerini haber yapmaya ve Türkiye'deki gazetecilerin yanı sıra, Türkiye'de bulunan diğer ülkelerden gelen gazetecilere (örneğin Suriye veya İran'dan kaçan ve şu anda Türk veya yabancı medya kuruluşlarında çalışan Türkiye merkezli gazetecilere) yardım etmeye ken-

dini adanmış özel bir temsilcimiz var.

CPJ, aralarında tanınmış bazı Türk gazetecilerin de bulunduğu pek çok tutuklu medya çalışanını gazeteci olarak tanımadığı için eleştiri alıyor. Özellikle sosyal medya ve yurttaş gazeteciliği çağında, CPJ'nin kimlerin gazeteci olup, kimlerin olmadığını tanımlama metodolojisini detaylandırabilir misiniz? Sadece resmi basın kartı taşıyan gazetecilere mi gazeteci diyorsunuz? Çünkü, CPJ'nin veri tabanı Türkiye'de sadece 37 gazetecinin hapse atıldığını gösteriyor. Ancak gerçek rakamlar çok daha yüksektir. Bu farkı nasıl açıklıyorsunuz?

GAZETECİNİN BASIN KARTI OLUP OLMAMASI BİZİM İÇİN ÖNEMLİ DEĞİL

Sorunuz oldukça yerinde. CPJ'nin Türkiye'de hapsedilen gazeteci sayısı, her kuruluşun kullandığı farklı metodoloji sebebiyle diğer kuruluşların sayılardan farklı olabiliyor.

Bir gazetecinin resmi basın kartı olup olmaması bizim için önemli değil. Aslında CPJ, Türkiye'deki basın kartı sistemini eleştirmiştir. Mevcut politikalar gazetecilerin özgürce ve güvenli bir şekilde haber yapmalarını engellediği için Türk hükümetinden basın kartı verme sürecini elden geçirmesini istemiştir.

Her aralık ayında CPJ, çalışmalarının sonucunda bir misilleme olarak dünya çapında hapsedilen gazeteciler raporu yayınlıyor. Yayınladığımız liste, 1 Aralık günü saat 12:01'de dünyanın dört bir yanındaki hapsedilenlerdeki durumun bir resmi. Başka bir deyişle, o sırada gazetecilikten hapsedilen kişi listeye dahil ediliyor.

2020 yılının rakamlarının açıklandığı bölümde şu şekilde yazıyor:

"CPJ, gazetecileri basılı, fotoğraf, radyo, televizyon ve online dahil olmak üzere herhangi bir medyada haberleri olan veya halkla ilişkiler hakkında yorum yapan kişiler olarak tanımlamakta. Yıllık cezaevi sayımında, yalnızca çalışanlarıyla ilgili olarak hapsedilen gazetecileri içermektedir."

BİR GAZETECİ İLE İLGİLİ YENİ BİLGİ GELİRSE DÜZELTME YAPARIZ

Daha da açıklığa kavuşturmaya çalışayım: CPJ, gazetecilik faaliyetleri için doğrudan kendilerini parmaklıklar ardında bulan gazetecileri bu rakama dahil ediyor. Bu konuda Türkiye ya da başka herhangi bir ülke hakkında araştırma yaptığımızda, dava ile ilgili mevcut tüm yasal belgeleri araştırıyoruz. Bu rakama dahil edilip edilmeyeceğine karar vermeden önce gazetecinin avukatları, meslektaşları ve/veya ailesiyle de görüşüyoruz. Bir gazetecinin hapsedilmesi işiyle ilgili değilse, mesleği gazeteci olsa bile bu rakama dahil edemeyiz.

CPJ; iddianame gibi herhangi bir belge temin edemiyorsa, avukatlarla veya aileyle görüşemiyorsa da bu rakama dahil edemeyiz. Ancak bir gazetecinin neden hapsedildiğine dair başka bir kaynak bulur ve teyit edersek geçmiş rakamları da düzeltiriz.

CPJ'nin rakamları diğer bazı kuruluşlarınkinden daha düşük olabilir. Örneğin gazete dağıtıcılarını, baskı çalışanlarını

ve ofis personelini bu rakama dahil etmiyoruz. Yöntemimiz bu. Dünyanın tüm ülkelerinde aynı kriterleri kullanıyoruz.

LİSTEMİZE SADECE GAZETECİLİK YAPANLARI ALIYORUZ

Bugünlerde Belarus'ta hapsedilen gazetecilerin davaları üzerinde çalışıyorum. Cumhurbaşkanı Aleksander Lukaşenko'nun baskıcı rejimi altında acı çeken düzinelerce gazeteci var. Ancak bazı medya kuruluşlarının hapsedilen çalışanlarının listesini gözden geçirirken bazı isimleri listeden çıkartmam gerekiyor. Çünkü medya kuruluşundaki rolleri gazetecilik değil. Örneğin reklam veya finans alanında çalışıyorlar ya da medya kuruluşunun avukatları. Tutukluluklarının, tıpkı basın mensuplarının hapsedilmesi gibi, medya organının da kafasını kestiği açıktır. Ancak bunları listeye dahil etmeyeceğiz. Çünkü bizim yöntemimiz bu şekilde işliyor.

CPJ, Türkiye'de 1 Aralık 2020 tarihi itibarıyla en az 37 gazetecinin mesleklerinden dolayı misilleme olarak hapse atıldığını kaydetti. "En az" ifadesi, bu rakamın doğrulanabileceği anlamına geliyor. Farkında olmadığımız veya onay alamadığımız daha fazla vaka olabilir.

Türkiye, kadınların en fazla tacizle karşı karşıya kaldığı ülkelerden biri olarak zikrediliyor. Türkiye'deki kadın gazeteciler hakkında ne söylemek istersiniz?

Türkiye'deki bağımsız gazeteciler zor koşullarda çalışıyor. Ancak kadın gazeteciler cinsiyetçiliği, kadın düşmanlığı ve hem sosyal medyada hem de diğerlerinde maruz kaldıkları tacizler nedeniyle fazladan zorluklarla karşı karşıyalar.

Pandemiden önce 2019 yılında Türkiye'deydim. Kadınların olduğu bir haber odasına girdim. Gazetecilerin, özellikle sokak muhabirlerinin günlük olarak karşılaştıkları zorluklarla ilgili hikâyeleri dinledim. Salgın sırasında Türk gazetecilerle Zoom üzerinden görüşmeler yaptım. Türk kadınlarının güçlü, yetenekli, bağımsız ve hakları için savaşılmaya hazır olduklarını biliyorum.

Türkiye'de cezaevinde bir kadın gazetecinin hijyen ürünleri temin edemediğini ve adet dönemlerinde bulabildiği ürünleri kullanmak zorunda kaldığını hatırlarsınız. Bu kadın, adet dönemindeki kanını sanat için kullandı. İşte o kadar güçlü ve becerikliydi. ►

“Dünyanın en uzun süreli tutuklu gazetecisi Türkiye’de”

“CPJ’nin araştırmasına göre, dünyanın en uzun tutuklu kalan kadın gazetecisi Hatice Duman. Müebbet hapis cezası ile 2003’ten beri tutuklu. Son aylarda durumu ve sağlığı hakkında bilgi almaya çalışıyoruz.”

Gazeteci Hatice Duman

► Madem kadın gazetecilerden bahsediyoruz, size Hatice Duman davasından bahsedeyim. CPJ’nin araştırmasına göre, dünyanın en uzun tutuklu kalan kadın gazetecisi. Müebbet hapis cezası ile 2003’ten beri tutuklu. Son aylarda durumu ve sağlığı hakkında bilgi almaya çalışıyoruz.

“GAZETECİLER, HATİCE DUMAN’IN DAVASINI HER PLATFORMDA KONUŞMALI”

Bu konuda okuyucularınız herhangi bir güncellemeyi bizimle paylaşabilirse çok memnun olurum. Ayrıca, senin ve benim gibi gazeteciler onun davasını farklı etkinliklerde ve platformlarda konuşmalı. 20’li yaşlarındayken gazetecilikten hapse atılmış bir kadın düşünün. Yanılmıyorsam şimdi 40’lı yaşlarının sonunda. Serbest bırakılması için mücadele ediyor. 2019’un sonlarında Türkiye Anayasa Mahkemesi adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ve yeniden yargılanması gerektiğine hükmetti. Ancak bu gerçekleşmedi. Neden bilmiyorum. Türk makamları böyle ifade etmiyor, ancak Hatice Duman ilk başta hapsedilmesi gerekiyordu.

AKP, gazetecilerin özgür şekilde mesleklerini yapmasına olanak bırakmadı. AKP hükümeti eleştirel hikayeleri önlemek için siyasi güdümlü yargı sistemini kullanıyor. AKP’ye bağlı paramiliter gruplar, Avrupa’da olduğu kadar Türkiye’de de eleştirel Türk gazetecileri dövüyor, taciz ve işkencelerde bulunuyor. Türk polisi bu grupların gazetecilere yönelik şiddetine müdahale etmiyor. CPJ, bu gazetecilerin kişisel güvenliğini korumak ve işlerini özgürce sürdürmelerini sağlamak için Türk hükümetine baskı yapılması açısından ne yapabilir?

CPJ, yetkililerin bağımsız medyaya yönelik baskıyı son zamanlarda acımasız seviyeye taşıdığını (2016 darbe

girişiminden önce bile), Türkiye’deki basın özgürlüğü ortamının bozulmasına karşı yıllardır konuşuyor. Ayrıca, gazetecilerin haklarını ihlal etmeyi bırakmak ve daha fazla medya çoğulluğuna izin vermek için yetkililerle bir tür diyalog kurmaya çalışıyoruz. CPJ ve diğer bazı basın özgürlüğü kuruluşlarının önümüzdeki ay Türkiye’ye ortak bir misyonu olacak ve bunu konuşmak üzere hükümet yetkilileriyle görüşmek istiyoruz. Bu, CPJ’nin üst üste diğer kuruluşlarla birlikte yapacağı üçüncü medya savunuculuğu misyonu olacak.

“TÜRKİYE, UYARILARA YANIT VERMİYOR”

Bunun üzerine, CPJ’nin üyesi olduğu Avrupa Konseyi Gazetecilerin Güvenliği Platformu aracılığıyla, yaptığımız açıklamalarla yetkililere ve kamuoyuna çağrıda bulunuyoruz. Türkiye, Avrupa Konseyi’nin platform üyelerinden gelen basın özgürlüğü ihlallerine ilişkin uyarılara yanıt vermeyen az sayıdaki üyesinden biridir.

Çabalarımız arasında Washington’dan Brüksel’e kadar uluslararası ölçekte lobi çalışmaları da yer alıyor ve Türkiye’nin küresel toplumdaki basın özgürlüğü sorunları konusunda farkındalık yaratmaya çalışıyor.

“TÜRKİYE’DEKİ GAZETECİLERİ TAKDİR EDİYORUM”

Türkiye’nin basın özgürlüğü sorunlarının üstesinden gelebilecek ve yetkililerden misilleme korkusu olmadan faaliyet gösteren özgür medya atmosferiyle gelişebilecek güçlü bir ülke olduğuna inanıyorum. Tüm engellere rağmen hala Türkiye’de çalışan gazetecileri de takdir etmek istiyorum ve bağımsız olarak haber yapmaya devam edebilmelerini umuyorum. Onlara destek olmaya ve ihtiyaç duyduklarında onlara yardım etmeye hazırız.

Türk hükümeti, siyasi kovuştur-

ma dışında, eleştirel medyayı susturmak için hangi farklı yöntemleri kullanıyor? Türk hükümetini dünyadaki diğer otokratik devletlerle nasıl kıyaslanıyor?

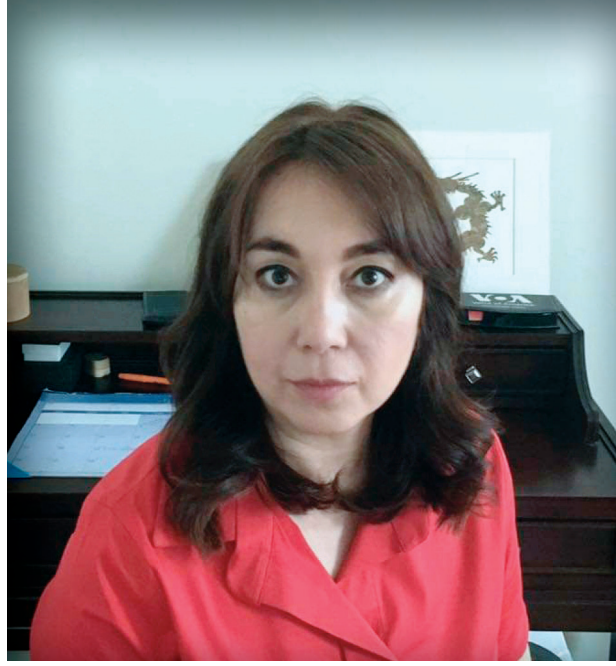
AKP hükümeti altında Türkiye, bir zamanlar sahip olduğu medya çoğunluğunu kaybetti. Türkiye’de hala çok sayıda cesur eleştirel yayın faaliyet gösteriyor ve paha biçilmez işler yapıyorlar. Ancak bugünlerde medyada on yıl öncesine kıyasla çok daha az haber ve görüşün özgürce dile getirildiği açık. Televizyon, Türkiye’deki insanlar için haberleri almanın en önemli aracı olmaya devam ediyor ve mevcut kanalların büyük çoğunluğu açıkça hükümet yanlısı. Türkiye’nin kritik medya organlarından bazıları hükümet yanlısı aktörler tarafından satın alındı ve birçoğu 2016’daki başarısız darbe girişiminin ardından hükümet kararnameleriyle kapatıldı.

Bu durum, bizi günümüz Türkiye’sinde en kritik medyanın ‘dijital medya’ olduğunu gösteriyor. Çünkü televizyon, radyo ve matbaada kalan birkaç kritik alan, yargının sürekli baskısı altında.

“ERDOĞAN HÜKÜMETİ ÇOK TİPİK BİR OTORİTER REJİMDİR”

Bu durum, bizi günümüz Türkiye’sinde en kritik medyanın online çıkış noktası olarak faaliyet gösterebileceği bir yerde bırakıyor. Televizyon, radyo ve matbaada kalan birkaç kritik çıkış noktası yargının sürekli baskısı altında. Bu bakımdan Erdoğan hükümeti çok tipik bir otoriter rejimdir. Araçları, Rus, Belarus veya Çinli yetkililerin bazı nüanslarda kullandıkları araçlardan farklı olabilir, ancak amaçları aynı; kritik sesleri susturmak ve medya alanı üzerinde sıkı bir kontrole sahip olmak.

CPJ, birçoğu mülteci olan yurtdışında sürgünde yaşayan bağımsız gazetecilere yaşadıkları ülkeye uyum

sağlamaları ve işlerini tekrar yapmaları için nasıl bir yol haritası sağlayabilir?

CPJ, SÜRGÜN GAZETECİLERE BÜYÜK DESTEK VERİYOR

Bu çok iyi bir soru çünkü ülkenizi terk etmek zorunda kaldıktan sonra yeni bir ortama uyum sağlamak kolay veya hızlı bir süreç değil. Sürgün edilen gazeteciler CPJ’nin çalışmalarının büyük bir parçası. CPJ’nin Acil Müdahale Ekibi (ERT), gazetecilerin refahları ve yaşamları için endişe duymaları durumunda, yer değiştirme yardımı da dahil olmak üzere, acil yardıma ihtiyacı olan gazetecilere hızlı yanıt ve destek sağlıyor. Web sitemiz (cpj.org) üzerinden iletişime geçebileceğiniz bir ekip var örneğin. Bu ekip, Afgan gazetecilerin Afganistan’dan çıkmalarına ve yeni ülkelere yerleşmelerine yardımcı olmak için durmaksızın çalışıyor. Son aylarda benim ekibim ve ERT, Türkiye’den Belarus’a, Azerbaycan’dan Kazakistan’a kadar farklı ülkelerden pek çok gazetecinin yeniden yerleşmesine ve güvenli bir liman bulmasına yardım etti. ■

“Erdoğan hükümeti çok tipik bir otoriter rejimdir. Araçları, Rus, Belarus veya Çinli yetkililerin bazı nüanslarda kullandıkları araçlardan farklı olabilir, ancak amaçları aynı; kritik sesleri susturmak ve medya üzerinde sıkı bir kontrole sahip olmak.”

Gazeteci Abdullah Bozkurt (solda) evinin önünde, Erk Acarer ise Berlin'de evinin bahçesinde 3 kişinin saldırısına uğradı.

GAZETECİLER AVRUPA'DA GÜVENDE Mİ?

Gazeteciler artık sadece Türkiye'de değil, özgürce yazmak için Avrupa'ya gidenler de tehdit altında. Berlin'de, Stockholm'de Türk gazetecilere saldırılar düzenleniyor. İnternette öldürülecek gazeteciler listesi bile dolaşüyor.

İSMAİL SAĞIROĞLU

Türkiye Gazeteciler Sendikası tarafından Nisan 2021'de yayınlanan rapora göre; Türkiye'de son bir yılda 44 gazeteci fiziksel saldırıya uğradı. Bu saldırıların 10'u silahla yapıldı. Bursa'da bir kişi, yayınlarını beğenmediğini söylediği radyocu 46 yaşındaki Hazım Özsu'yu 'Artık sesini kısıyorum' diyerek silahla göğsünden vurarak öldürdü. Muhalif gazeteci Levent Gültekin, Halk TV'de bir programa katılmaya giderken sokak ortasında saldırıya uğradı. Yeniçağ Ankara Temsilcisi ve yazarı Orhan Uğuroğlu'na evinin önünde 3 kişi sopalarla saldırı gerçekleştirildi.

AVRUPA'DA TÜRK GAZETECİLERE SALDIRILAR

Türkiye'nin içinde gazetecilere yapılan saldırılar sıradanlaşta. Tehditler her geçen gün artıyor. Fakat tehditler, saldırılar artık sadece Türkiye ile sınırlı değil. Berlin'de yaşayan Türk gazeteci Erk Acarer, evinin bahçesinde 3 kişinin saldırısına uğradı. Saldırganlar etraf çok kalabalık olduğu için silahlarını kullanamadı. Fakat sopa kullandılar ve Acarer'i hastanelik ettiler. Bir saldırgan 'yazmayacaksın ulan' diye bağırdı. Acarer saldırı sonrası yaptığı açıklamada isim vermeden olayların arkasında AKP'li milletvekili Metin Külünk'ün olduğuna işaret etti. Külünk, "Erdoğan'ın Almanya'daki Türklere sorumlu adamı" olarak biliniyor. Külünk'ün mafyadan aldığı paralarla Avrupa'da yaşayan Türk gençlerini örgütlediği ve silahlandırdığı dair iddialar ortaya atılmıştı. Almanya Hessen Emniyet Teşkilatı'nın, suç örgütü Almanyalı Osmanlılar (Osmanen Germania) grubuna yönelik yaptığı soruşturmada Metin Külünk'ün ismi sık sık geçti. Fakat bu örgütün nasıl finanse edildiği, AKP

veya hükümetle ilişkisi, Türkiye'den yönetilip yönetilmediği konusunda olayın siyasi boyutu ortaya çıkartılmadı.

"YURT DIŞINDA DA OLSANIZ SİZE ULAŞIRIZ" MESAJI

İsveç'te yaşayan, Türkiye ile ilgili İngilizce yayınlar yapan Nordic Monitor Genel Yayın Yönetmeni Abdullah Bozkurt, gündüz saatlerinde evinin önünde, kimliği belirsiz üç kişinin saldırısına uğradı. Aldığı darbeler sonucu ağzı burnu kanlar içinde kalan Bozkurt, hastaneye kaldırılarak tedavi edildi. Bozkurt, saldırının faili olarak, Türk istihbarat teşkilatı MİT'i işaret etti, "Yurtdışında olsanız bile biz size ulaşırız, uzun kollarımız sizi her yerde bulur." mesajının verildiğini söyledi.

Bozkurt, dergimize olayla ilgili şunları söyledi, "Evimden çıkmam beklenmiş. Çıktığım anda arkamdan saldırıya uğradım. Planlı bir saldırı. Saldırganların tiplerinden Türkiye kökenli olduklarını tahmin ediyorum. Tanımadığım, daha önce hiç görmediğim insanlar vurmaya başladılar ve yere düştüm. Olayla ilgili polis soruşturması devam ediyor. Detayları benle de paylaşmadılar. Ne zaman dava açılacak bilmiyorum. Olaydan sonra kendi çapımda önlemler aldım. Polis de bazı yönlendirmeler yaptı ve önerilerde bulundu. Şahsi olarak etkilenmedim fakat ailem etkilendi. Eşim ve çocuklarım psikolojik olarak sarsıldı. Güvenlik önlemleri nedeniyle dar bir çevrede yaşamak zorunda kaldılar. Özgürlüğümüz kısıtlandı.

OLAYIN ARKASINDA KİMLER VAR?

Erdoğan ve destekçileri, müttefikleri. İsveç'teki uzantıları üzerinden korkutmak amaçlı böyle bir saldırı yaptıklarını düşünüyorum. "Yazma, yazdıklarına dikkat et" mesajı verdiler. Erdoğan, bir mitinginde muhaliflere yönelik "Avrupa'da rahat yok onlara" diye konuşma yapmıştı. Buna benzer bir durumu İran devriminden sonra görmüştük. İran devrimi sonrası yurt-

dışına çıkmak zorunda kalan muhaliflere suikastler, kaçırma olayları, terörize etme ve tehditler yaşanmıştı. Şu anda Türk hükümeti, devrim sonrası İran gibi hareket ediyor. Onların metot ve taktiklerini uyguluyor. The New York Times, başyazısında Erdoğan'ın yasa dışı kaçırma eylemleriyle açıkça övünen tek lider olduğunu yazdı. Uluslararası sorumluluk getiren, illegal eylemleri bile sahiplenen, övünen bir rejimle karşı karşıyayız. Başka hiçbir ülke bu kadar açıkça bu tür eylemleri yapamamıştı. Dolayısıyla her şey beklenebilir.”

ÖLDÜRÜLECEKLER LİSTESİ!

Olaylar sadece gazetecilere saldırılarla sınırlı değil. Hükümete muhalif 43 kişinin ve 21 kişinin olduğu 2 tane 'infaz listesi'nden bahsediliyor ve bu listelerde; Avrupa'da yaşayan muhalif gazeteci, sanatçı, aydın ve yazarların isimleri var. Ölüm tehditleri alan sanatçı Hilal Nesin, Fransa polisinden kendisi için güvenli bir ev aradığını duyurdu. Türkiye'de oluşturulan korku atmosferinin adım adım tüm Avrupa'ya yayılıyor. Bu listeleri yayınlayan, muhalif isimleri tehdit edenler; geçmişte derin devletin kullandığı katillerin kod adlarını kullanıyorlar. Bunlardan biri; "Yeşil" kod adlı Mahmut Yıldırım. Mahmut Yıldırım bir çok faili meçhul cinayetle suçlanan, gizemli bir şekilde ortadan kaybolarak hakkında kimsenin haber alamadığı bir isim. Yıldırım'ın bağlı olduğu belirtilen Jandarma İstihbarat Teşkilatı JITEM'in adını kullanarak da "jitemkurt" hesabından tehdit mesajları gönderiliyor. JITEM'in özellikle Kürt halkının hafızasındaki yeri "ölüm" demek. Bu isimler kullanılarak korkunun daha çok yayılması, muhaliflerin "susturulmasına" çalışılıyor. ■

SALDIRILARIN BİR SONRAKİ ADIMI!

2007 yılında Agos Gazetesi Yayın Yönetmeni gazeteci Hrant Dink, benzer şekilde ölüm tehditlerin hedefi olduktan sonra sokak ortasında ensesinden vurularak öldürüldü. 1993 yılında benzer tehditler alan Cumhuriyet Gazetesi başyazarı Uğur Mumcu, arabasına bomba konularak öldürüldü. Avrupa'da gazetecilere yapılan saldırılar, tehditler şimdi önlenmezse, gerekli tepki ortaya konulmazsa; yumruklu saldırıların bir sonraki adımı suikastler olacaktır.

GAZETECİ TARIK TOROS:

“SALDIRILARI YAPANLAR TÜRKİYE DEVLETİ'NİN REJİM GÜÇLERİ”

Gazeteci Tarik Toros, Türkiye'de muhaliflere yönelik yürütülen soruşturmalardan dolayı yaklaşık 5 yıldır Londra'da yaşıyor. Toros'un ismi internette dolaşan "öldürülecek isimler" listesinde yer alıyor. Sürekli tehdit altında yaşamak zorunda kalan bir gazeteci. Kendisine bu konuyla ilgili sorular yönelttik.

Nasıl tehdit mesajları alıyorsunuz?

2013'ten bu tarafa, ağırlıklı olarak sosyal ağlardaki isimli/isimsiz hesaplardan yoğun biçimde tehdit ediliyorum. Ölüm, dayak, had bildirme, hepsi var. 2013-2016 arasında Türkiye'de yaşadığım dönemde, sokakta/kafede kimi tacizler veya ihtarlar oluyordu fakat bu nisbeten azdı. 2016'dan itibaren hemen her gün yüzlerce tehdit mesajı alıyorum, bir bölümünü hesap yöneticilerine bildiriyorum, bir bölümünü bloklayıyorum, ne çare bataklık orada durduğu için sıfırlanması olanaklı değil.

Yaşadığınız yerin polis teşkilatının size yapılan tehditlerden haberi var mı? Bir uyarıda bulundular mı?

10 Mart 2016'dan bu yana İngiltere'de yaşıyorum. Bu konuda herhangi bir güvenlik kurumu ile dolaylı/dolaysız temasim olmadı. Haberleri var mı bilmiyorum. Ben de müracaat etmedim. Çünkü fiziki bir tehditle yüzleşmedim. Saldırıya maruz kalan kimi gazeteciler oldu. En son Galler'de oldu bu. Oradan anladığım, Birleşik Krallık polisi, risk altındaki gazetecilerden haberdar. Mutlaka beni de biliyorlardır.

Çünkü, söz konusu infaz listelerinin İngiltere, Hollanda, Almanya istihbaratları tarafından değerlendirildiğini biliyoruz.

Bir saldırı ihtimaline karşı nasıl tedbirler aldınız?

Ne Türkiye'de ne de burada gerekmedikçe sokağa çıkmıyor, seyahat etmiyorum. Silahım, korumam yok. Olmadı hiç. İssiz, tekin olmayan yerlere girip çıkmıyorum. Ailecek gördüğümüz çevre de çok sınırlı. Bunun dışında ne tedbir alırsanız alın, size kötülük yapmayı kafaya koymuş biri ya da birileri mutlaka yolunu bulur. Kişisel önlemlerimizi almanın ötesinde elden ne gelir.

Bu tehditlerin arkasında kimin veya kimlerin olduğunu düşünüyorsunuz? Amaçları ne?

Bu konuda bir istihbaratım yok. Herkes gibi ilgili yayınları alabildiğince titiz takip ediyorum. Elbette, duyularımı bilgiyle kıymetlendirip analiz ettiğimde şu kanaate varıyorum: Türkiye devletinin rejim güçleri. İçerideki iktidar mücadelesinde "alan temizliği" yapmayı kafaya koymuş gruplar. İstihbari ve askeri bağlantıları olan, suikast veya infaz timleri... Benim sıralamamda, AKP ve Erdoğan rejimi ilk 3'e girmez. Onlar anca Twitter'dan küfreder. Globalleşmede sınıfta kalsa da dijital globalleşmeyi tamamlayan dünyada, canlarını sıkanları itibarsızlaştıramadıkları için ortadan kaldırmayı düşünenler hep olur ve olacak.

Gazeteciler medyaya baskıyı Cenevre'de anlattı

MELTEM OKTAY: İKİ KEZ ÇIPLAK ARANDIM

HASAN CÜCÜK

Türkiye, 17/25 Aralık yolsuzluk operasyonları sonrası dönemin başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 'yolsuzluk değil darbe' söylemine ikna olmayan medya mensupları için ortamın giderek karardığı bir ülke oldu. Muhafız basın adım adım susturuldu. Onlarca medya organı kapatıldı. Yüzlerce gazeteci Çin'in ardından dünyada en fazla gazetecinin hapsedildiği ülke oldu.

Geçen yıl Belçika'da kurulan ve üyeleri arasında AİHM'nin eski yargıçları ile insan hakları alanında uzman profesörlerin bulunduğu Turkey Tribunal, Erdoğan rejiminin hukuksuzluklarını yargılayan bir halk mahkemesi kurdu. Bu vesileyle 15 Temmuz öncesi ve sonrasında yaşanan hukuksuzluklar, işkenceler ilk kez uluslararası arenada dile getirildi. Turkey Tribunal'ın 3. Oturumu'nda Medya Özgürlüğü ele alındı. Cenevre'de 20-24 Eylül tarihlerinde kurulan mahkemede gazetecilere uygulanan baskıları Meltem Oktay ve Cevheri Güven anlattı.

OTORİTER BİR SİSTEM

Mahkeme heyetine Uluslararası Gazeteciler Federasyonu Eski Başkanı Philippe Leruth'in hazırladığı bir rapor sunuldu. Leruth raporunda, Türkiye'nin şu an basın ve ifade özgürlüğünün güvence altına alınmadığı bir ülke olduğuna dikkat çekerek şöyle denildi: "İşleyen bir demokrasinin standartlarına uygun hareket edilmiyor. Etkin bir şekilde güvence altına alınan basın özgürlüğü olmadan işleyen bir demokrasi imkânsızdır."

Leruth, "En iyi ihtimalle Türkiye'yi "rekabetçi otoriter bir sistem" olarak değerlendirebiliriz, bir demokrasi olarak değil" diyor.

Mahkeme önündeki sunumunda, 15 Temmuz 2016'daki darbe girişiminin ve 20 Temmuz 2016'da ilan edilen olağanüstü halin, gazeteciler için artan bir baskı kampanyasına yol açtığına altını çizdi.

BİZE YARDIMCI OL, GELECEĞİNİ KURTAR!

Tanık kürsüsüne ilk olarak, kendisini Kürt ve Alevi olarak tanımlayan Diyarbakır merkezli Dicle Haber Ajansı'nda görev yapan Meltem Oktay çıktı. 2015'de sokağa çıkma yasaklarının sürdüğü dönemde Nusaybin'de gazetecilik yapan Oktay, görev yaptığı sürede başına gelmeyen kalmamış. Yazdığı haberlerden dolayı 'örgüt propagandası' yapmaktan 4 yıl hapis cezasına çarptırıldı.

Gazeteci Oktay, Nusaybin'de görev yaptığı dönemde sokağa çıkma yasağının 29. gününde, evine 15 Özel Harekât Polisi'nin baskın yaparak, gözaltına alındığını ifade etti. Karakolda kadın bir polis tarafından iki kez çıplak aramaya

GAZETECİ
CEVHERİ
GÜVEN:

İnfaz edilecekler listesindeyim

maruz kaldığını kayıtlara geçiren Meltem Oktay, "Karakol-
da resmi olmayan bir görüşmeye aldılar. Bana 'daha genç-
sin, ailen var, gel bize yardımcı ol, geleceğini kurtar' şek-
linde dolaylı yoldan 'ajanlık' teklifinde bulundular. Kabul
etmeyince nezarethaneye götürdüler." şeklinde konuştu.

"Gözümlü alınırken attığım mesaj hayatımı kurtardı.
Ajansım bu durumu haber yaptı. Gözümlü bir polis mem-
muru bana "Dua et basında haberin çıktı, yoksa başına ne
geleceğini tahmin bile edemezdim." dedi.

Mahkemede gazeteci olduğunu ve herkesle görüştüğü-
nü belirtmesine rağmen, örgüt üyeliği ile örgüt propagan-
dası yapmaktan ceza aldı. Oktay'ın çektiği görüntü ve fo-
toğraflar, askeri operasyonu deşifre ettiği için aleyhine delil
olarak kullanıldı. Hakkında ifade veren 9 kişiden 8'i işkence
altında ifade verdiklerini söyleyerek şahitlikten vazgeçti.
Sadece bir MİT ajanının ifadesi ile 4 ay cezaevinde kaldık-
tan sonra tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı.

BULGARİSTAN'DA DARB VE GERİ İADE EDİLDİM

Türkiye'de artık gazetecilik yapmanın mümkün ol-
madığını ve yeniden cezaevine girmemek için yurt dışına
çıkma kararı verdiğini ilave eden Oktay başından geçenleri
şöyle dile getirdi:

"Bulgaristan'da darp edildik, eşyalarımız gasp edildi ve
Türkiye'ye resmi olmayan bir şekilde iade edildik. Türki-
ye'de tekrardan mahkemeye çıkarıldım, Edirne cezaevine
gönderildim. Cezamın bitimine bir ay kala tahliye edildim.
Tekrardan ceza alma riski ile yurtdışına çıkmaya karar ver-
dim. 2020'nin ocak ayında kaçak yollardan Yunanistan'a
geçtim. Yunanistan'ın benim için güvenli olmadığını dü-
şündüğüm için 4 ülkeyi yürüyerek geçtim ve İsviçre'ye ilti-
tica ettim."

YAYINLANAN KAPAK RAHATSIZ ETTİ

Tanık olarak dinlenen ikinci isim Nokta Dergisi Eski
Genel Yayın Yönetmeni gazeteci Cevheri Güven oldu. Gü-
ven, 2013 yılında dönemin başbakanı Recep Tayyip Erdo-
ğan'ın ve partisinin karıştığı yolsuzlukları haber yaptığı
için çalıştığı gazeteden kovulmuştu.

Güven, askerlerin baskısı yüzünden çıkarılmayan
Nokta dergisini yeniden çıkarmaya başladı. Nokta dergisi,
2015 yılının sonlarında Erdoğan'ın ordu ve Kürt militan-
lar arasındaki çatışmalardan siyasi olarak yararlanma ça-
balarına bir gönderme olarak, Türk askerinin tabutunun
önünde selfie çeken Erdoğan'ın photoshoplu görüntüsünü
gösteren bir kapak yayınladı. Dergi polis tarafından basıldı.
Reklam verenler tehdit edildi ve tazminat davaları açıldı.

60 YILIN ÜSTÜNDE CEZA İSTEMİ VAR

Kasım 2015'de tutuklanan Cevheri Güven, gazetecilerin
yeni mekânı Silivri Cezaevi'nde iki ay hücre hapsinde kaldı.
Tecrübeli gazeteci mahkemeden cezaevine götürülünce-
ye kadar yol boyunca polislerin Erdoğan'ın seçim marşını
zorla dinlettiklerini vurgulayarak, 2 ay sonra mahkeme
tarafından serbest bırakıldığını ancak dergiye baskıların
devam ettiğini söyledi. Güven yaşanan süreci şöyle anlattı:

"Darbe girişiminden sonra dergimiz kapatıldı. Ben ve
yardımcım Murat Çapan hakkında yakalama kararı çıkar-
ıldı. İşkenceden çekindiğim için, ailemle hayatımızı riske
atarak mülteci botu ile Yunanistan'a geçtik. Ancak Murat
Çapan yakalandı. Savcı ve mahkeme heyeti değiştirildi.
22,5 yıl hapis cezası verildi. Çapan 5 yıldan fazladır cezae-
vinde. Hakkımda şu anda 60 yılın üzerinde ceza istemi var."

İSMİM SUİKAST LİSTESİNDE

Mahkeme süresinde yaşadığı trajikomik olayı Güven
şu şekilde aktardı: "Savcıya, 'Terör örgütü propagandasıyla
suçluyorsunuz. Hangi terör örgütü? Ona göre savunma ya-
pacağım.' dediğimde Savcı, 'Mahkemede soruları ben sora-
rım.' dedi. 6 ay hangi terör örgütü üyeliğiyle suçlandığımı
öğrenemedik. Ardından bizi PKK terör örgütünün propa-
gandasıyla suçladılar. İkinci bir dava daha açıldı. Bu davada
da Türkiye Cumhuriyetini devirmek, silahlı isyan çıkarma-
ya çalışmak gibi ağır suçlamalar yöneltildi."

Aydın'ın Avrupa'da yaşayan gazeteci ve akademisyenle-
rin yer aldığı 21 kişilik suikast listesinde olduğunu ifade
eden Cevheri Güven, hedef gösterildiğini ve Türkiye'de bu-
lunan ailesine baskı yapıldığını söyledi. ■

“ÖZGÜRLÜKLER PAZARLIK KONUSU YAPILAMAZ”

Almanya’da yeni hükümet, cezaevindeki meslektaşlarımızın serbest bırakılması için NATO ortağı Türkiye üzerinde baskı kurmalı. Bu konu Erdoğan ile pazarlık yapılacak, tavizler verilecek bir mesele değil. Türkiye’de, eleştirel gazeteciliği, basın özgürlüğü ve insan haklarını yok eden ve sistematik olarak baskı yapan keyfi bir rejim vardır.

ERKAN PEHLİVAN

İman Gazeteciler Sendikası (DJU) başkan yardımcısı Peter Freitag, dünyanın farklı ülkelerinde mesleklerini yapan gazetecilerin başlarına gelenler sebebiyle oldukça endişeli. “Belarus’taki meslektaşlarımız için çok endişeliyiz. Ancak gazeteciler dünyanın başka yerlerinde de baskı altında.” diyen Freitag ile konuştuk.

Basın özgürlüğü gündemdeki yerini korumaya devam ediyor. Gazetecilere karşı baskının Avrupa’da da devam ettiğini görüyoruz. Belarus’ta yaşanan durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Belarus’taki meslektaşlarımız için büyük endişe duyuyoruz. Belarus Gazeteciler Sendikası’nın (BAJ) verdiği bilgilere göre, protestoların başlamasından bu yana yüzlerce medya mensubu tutuklandı. Pek çok kişi de devlet şiddetinin mağduru oldular. Rejim, işkenceye başvurmaktan bile geri durmuyor. Belarus, Türkiye’den sonra Avrupa’nın en

büyük ikinci ‘gazeteci hapishanesi’ haline geldi. Özellikle ümitsizliğe sevk eden bir konu da mağdurlara yeterli derecede yardım edilemiyor olması. Bu da, Lukaşenko rejiminin her türlü yardıma sürekli misilleme tedbirlerle tepki vermesinden kaynaklanıyor.

Macaristan’da da durum pek iç açıcı görünmüyor. Bu ülkede klasik medya olarak tabir edilen basılı medya, radyo ve televizyon ağırlıklı olarak hükümetin elinde. Bu ülke aynı zamanda bir AB üyesi. Bu bağlamda Brüksel’den beklentileriniz nelerdir?

Biliyorsunuz AB sadece ekonomik bölgeden ibaret bir birlik değil. Aynı zamanda bir değerler topluluğu. Bu bakımdan beklentimiz, AB’nin Orban hükümetini elindeki tüm imkanlarla hukuk devleti prensiplerine bağlı kalmaya zorlamasıdır. Bu baskıya elbette basın özgürlüğü de dahildir. Artık sadece Macaristan’da değil, AB’de de medya

özgürlüğünün içinin boşaltılmasına karşı etkin yollara ihtiyacımız var.

Almanya'da gazetecilere karşı her geçen gün artan saldırıların gerçekleştirildiğine şahit oluyoruz. Querdenker (Kendine özgü düşünenler) diye adlandırılan grubun eylemlerinde sürekli olarak meslektaşlarımıza karşı saldırılar gerçekleştiriliyor. Bu saldırılar konusunda ne söyleyeceksiniz ve devletten bu konudaki beklentiniz nedir?

Bu saldırılar, tolere edilecek türden saldırılar değil. Daha birkaç hafta önce DJU'nun Berlin'deki yöneticisi Jörg Reichel bir Querdenker eylemi sırasında saldırıya uğradı. Arkadaşımız hastanelik olana kadar dövüldü. Öyle bir duruma geldik ki, bazı televizyonlar ekiplerini Querdenker'ların, sağcı popülistlerin ve faşistlerin eylemlerine koruma eşliğinde göndermeye başladılar. Bu bir çözüm değil.

Gazetecileri; görevleri başında polis, gerektiğinde ise mahkemelerin koruması gerekir. Biz, emniyet güçlerinin basın özgürlüğünü bir değer olarak görmesini istiyoruz. İşimizi yaparken de yardımcı olmalarını arzu ediyoruz. Maalesef birçok defa polis, eylemleri takip eden gazetecileri, kamuoyuna fayda sağlayan kişiler olarak değil de, işlerini engelleyenler olduğunu düşündüklerine şahit oluyoruz.

Edindiğimiz intibaya göre, basın özgürlüğü söz konusu olduğunda, polisin eksikliklerini gidermek için Almanya çapında önemli derecede yol alması gerekiyor. Polislerin eğitimi esnasında bu konuya daha çok yer verilmeli diye

düşünüyorum. Bu konuda Avrupa'nın en büyük medya sendikası olarak muhatap olmaya hazırız.

POLİSİN ŞİDDETİ KABUL EDİLEMEZ

Dört gazeteci; Birleşik Hizmet İşçi Sendikası (ver.di) çatısı altında faaliyet gösteren Alman Gazeteciler Sendikası'nın (DJU) desteğiyle Baviera eyalet yönetimine dava açtı. Gazeteciler, Uluslararası Otomobil Fuarı (IAA) sırasında polis tarafından akreditasyonları ve basın kartları olmasına rağmen göz altına alınmıştı. Sizce bu münferit bir hadise mi? Bu konuyu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Şunu üzülerek söylemek zorundayım, IAA etrafında gerçekleşen hadiseler münferit değil. DJU olarak, ver.di çatısı altında Alman makamlarını mahkeme yoluyla hukuk devletinin temellerine uygun bir şekilde davranmaya davet ediyoruz. Birlik olarak, temel hak olan basın hürriyetine dikkat edilmesi kaydıyla, gazetecilere yardım etmek zorunda kalıyoruz.

Meslektaşlarımız, 2017 yılında Hamburg'da gerçekleşen G20 zirvesinde de engellendiler. Kuzey Ren Vestfalya (NRW)'daki Hambach Orman protestolarında da işlerini yapması engellendi. Düsseldorf'ta bu yılın haziran ayında, NRW Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na karşı düzenlenen eylemde de polisler gazetecilere şiddet kullandı. Bu kabul edilebilir değil.

Basın özgürlüğü konusunda son günlerde en büyük sorun Afganistan'da yaşanıyor. Meslektaşlarımız ülkeyi terk edemiyor. Taliban ise pek çok gazeteciyi tutukladı. Bu konuda Federal Hükümet'ten ve dünya devletlerinden neler bekliyorsunuz?

Öncelikli konuların başında Afgan gazetecileri ve kültür dünyasından insanları kurtarmak var. Buna rağmen Federal Hükümet bu hassasiyeti göstermiyor. Meslektaşlarımız, can güvenlikleri ve yaşamları konusunda bir tehlike ile karşı karşıyalar. Güvenlik durumları her geçen gün kötüleşiyor. Almanya ve diğer demokratik ülkeler, risk altındaki bu insanları ve aile fertlerini Afganistan'dan çıkarmaları gerekiyor. Yetkililer güvenli bir sığınak sunma konusunda ellerinden geleni yapmak zorundalar.

ERDOĞAN'A TAVİZ VERİLMEMELİ

Türkiye, gazeteciler için tehlikeli bir ülke olmaya devam ediyor. 300 meslektaşımız darbe teşebbüsünün ardından yurtdışına kaçtı, 100'e yakın gazeteci de hapiste. Buna rağmen Alman Federal Hükümeti olayları izlemek ile yetiniyor. Yeni kurulacak hükümetten bu konuda ne beklentileriniz var?

Önceki hükümetten beklentimiz neyse, yeni hükümetten de aynı şeyleri talep ediyoruz. Yeni hükümet, meslektaşlarımızın serbest bırakılması için, NATO ortağı Türkiye üzerindeki baskısını kullanmalı. Bu konu Erdoğan ile pazarlık yapılacak, tavizler verilecek bir mesele değil. Türkiye'de, eleştirel gazeteciliği, basın özgürlüğü ve insan haklarını kriminalize eden ve sistematik olarak baskı yapan keyfi bir rejim var. Şayet Federal hükümet ilan ettiği değerler konusunda ciddiye, böyle bir devlete taviz verilemez. ■

GAZETECİLER İÇİN 'HAYATTA KALABİLMEK' HABER KADAR ÖNEMLİ

Gazetecilik her geçen gün daha da tehlikeli bir meslek haline geliyor. Son 18 ayda dünya genelinde en az 50 medya mensubu meslekleri sebebiyle öldürüldü. Öldürülen gazetecilerin çoğunun üzerinde çalıştığı dosyalar ise; yolsuzluk, organize suçlar veya çevre katliamları...

ENGİN SAĞ

Doğası gereği zor bir meslek olan gazetecilik gün geçtikçe daha da tehlikeli bir hal alıyor. Dünya çapında gazeteci cinayetlerinde gözle görülür bir artış var. 2020 yılı ve 2021 yılının ilk 6 ayında dünya genelinde en az 50 medya mensubu meslekleri nedeniyle öldürüldü.

Öldürülen gazetecilerin çoğunun yolsuzluk, organize suçlar veya çevreye verilen zarar gibi konular üzerinde araştırmalar yaptıkları için hedef alındı. Ayrıca öldürülen gazetecilerin üçte ikisinden daha fazlası, çatışma bölgelerinin dışında hayatını kaybetti.

İRAN'DA MUHALİF GAZETECİ İDAM EDİLDİ

2020 yılının son günlerinde gazeteciler için dehşet verici olay İran'da yaşandı. 2017 - 2018 yıllarındaki hükümet karşıtı gösterileri kışkırtmakla suçlanan muhalif gazeteci Ruhullah Zem 12 Aralık 2020 tarihinde İran'da idam edildi. 30 yıl sonra ilk kez bir basın mensubunun çarptırıldığı ölüm cezasının infaz edilmesi dünyada büyük tepki çekti.

Zem, mülteci statüsüne sahip olduğu Fransa'da yaşıyordu. Ancak 2019 yılının Ekim ayında hukuksuz bir şekilde İran Devrim Muhafızları tarafından kaçırılarak İran'a götürülmüştü. Zem'in yönettiği Amednews'in, Telegram'da yaklaşık 1,5 milyon takipçisi bulunuyordu.

2021 YILINDA ÖLDÜRÜLEN GAZETECİLER

2021 yılının ilk 6 ayında 18 gazetecinin öldürüldüğü kayıtlara geçti.

19 Şubat 2021 Barta Bazar haber sitesi ve Bangladeş Samachar Gazetesi'nin Bangladeşli muhabiri Borhan Uddin Muzakkir, iktidardaki Awami Ligi partisinin içindeki sokak çatışmalarını takip ederken boğazından vuruldu.

8 Ağustos 2021 Hindistan'ın Kurnool şehrinde Yerel haber kanalı EV5-TV muhabiri Chennakeshavalu, bir polis memuru ve kardeşi tarafından bıçaklandı. Polisin açıklamasına göre gazeteci, katil olduğu iddia edilen kişiyi yasadışı kumar ve tütün satışına karışmakla suçladığı bir raporu yayınlamıştı.

16 Temmuz 2021 Reuters haber ajansının Pulitzer ödüllü foto muhabiri Danish Siddiqui'nin Afganistan'ın Kandahar şehrinde Taliban askerleri ile güvenlik güçleri arasında ki çatışmada öldürüldüğü duyuruldu. Hintli gazeteci, bugüne kadar Afganistan ve Irak savaşı, Rohingya mülteci krizi, Hong Kong protestoları ve Nepal depremi başta olmak üzere, birçok olayı objektifinden dünyaya duyurmuştu.

26 Nisan 2021 İspanya merkezli 93 Metros multimedya direktörü David Beriain, gazeteci ve kameraman Roberto Fraile ile birlikte Burkiina Faso'da kimliği belirsiz kişiler tarafından kaçırıldı. Kaçırılmalarının ardından Beriain ve

Fraille'nin cansız bedenlerine ulaşıldı. İki gazeteci 'vahşi yaşamla mücadele' konulu bir belgesel çekiyorlardı.

4 Haziran 2021 Azerbaycan devlet haber ajansı AzerTag muhabiri Muharrem İbrahimov ve Azerbaycan devlet televizyonu AzTV kameramanı Siraj Abishov, Azerbaycan'ın Dağlık Karabağ yakınlarındaki Kelbecer ilçesinde mayına basarak hayatlarını kaybetti.

DiĞER ÖLDÜRÜLEN GAZETECİLER:

- 3 Şubat 2021** Lokman Slim, Lübnan.
- 1 Mart 2021** Jamal Farah Adan, Somali.
- 9 Mayıs 2021** Sisay Fida, Etiyopya.
- 3 Haziran 2021** Mina Khairi, Afganistan.
- 13 Haziran 2021** Sulabh Srivastava, Hindistan.
- 17 Haziran 2021** Gustavo Sánchez Cabrera, Meksika.
- 22 Temmuz 2021** Renante Cortes, Filipinler.
- 22 Temmuz 2021** Ricardo Domínguez, Meksika.
- 8 Ağustos 2021** Manish Kumar Singh, Hindistan.
- 13 Ağustos 2021** Joël Mumbere Musavuli, Kongo Demokratik Cumhuriyeti.
- 19 Ağustos 2021** Jacinto Romero Flores, Meksika.

ACI DOLU BİR YIL

2020 yılında gazeteciler için en tehlikeli ülkeler Meksika, Irak, Afganistan, Hindistan ve Pakistan oldu. Meksika'da 2015'den bugüne her yıl sekiz ile 11 gazeteci yaptıkları haberler nedeniyle hayatını kaybetti. Ülkede sadece geçen yıl sekiz gazeteci öldürüldü. Meksikalı gazeteciler özellikle uyuşturucu kartelleri ile siyasiler arasındaki ilişkileri araştırdıkları için hedef oldular.

2020'de, Irak'ta görevi başında toplam altı gazeteci hayatını kaybederken, Afganistan'da beş gazeteci öldürüldü.

Cinayetlerin faileri yakalanamadı. Hindistan'da yolsuzluk ve uyuşturucu ticareti konularını araştıran dört gazeteci cinayete kurban gitti. Pakistan'da da, uyuşturucu haberleri yapan dört gazeteci öldürüldü.

Cenevre merkezli Press Emblem Campaign (PEC) 2020 yılının ilk 10 ayında 59 ülkede 600'den fazla gazetecinin COVID-19 nedeniyle hayatını kaybettiğini açıkladı. PEC'in verdiği rakamlara göre en fazla ölümler Latin Amerika'da gerçekleşti.

Pandemi sürecinin başından bugüne dünya genelinde ne kadar gazetecinin görevleri başındayken hayatını kaybettiği ile ilgili, sağlıklı bir çalışma yapılmış değil.

Hindistan'da Kadın Ağı (NWMI), ülkeyi 'Hint Varyantı' olarak vuran salgın sonucunda 474 gazetecinin hayatını kaybettiği bilgisini ise 2 ay önce açıkladı. Mayıs ayı sonuna kadar ülkede en az 474 Hintli gazetecinin COVID-19'dan öldüğü bildirildi. NWMI'nin aktardığına göre bu gazetecilerin çoğunun ölümlerinin doğrudan işleri ile bağlantılı olduğu yönünde.

2020 YILINDA ÖLDÜRÜLEN BAZI GAZETECİLER

- 16 Şubat 2020** Abdiwali Ali Hassan, Somali.
- 20 Şubat 2020** Abdul Nasır Hacı Hamdan, Suriye.
- 10 Oca 2020** Ahmed Abdul Samad, Irak.
- 4 Şubat 2020** Amjad Anas Aktalatı, Suriye.
- 22 Haziran 2020** Christoff Griffith, Barbados.
- 12 Kasım 2020** Elyas Dayee, Afganistan.
- 1 Temmuz 2020** German Vallecillo Jr, Honduras.
- 12 Aralık 2020** Hüseyin Hattab, Suriye. ■

Kaynak: Rakamlar, Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF) ve Gazetecileri Koruma Komitesi (CPJ) raporlarından derlenmiştir.

Ne yazık ki biz huzura uzağız

Taliban sonrası yaşadığım mağduriyetleri sosyal medyada paylaştım. İngiltere'nin mülteciler ofisi beni Afganistan'dan çıkarma teklifinde bulundu. Bütün birikimimi geride bırakarak İngiltere'ye geldim. Keşke Afganistan da burası gibi huzurlu olsaydı.

Bir çocuk dünyaya adım attığı zaman, ister kız, ister erkek olsun, ailesinin ve toplumun etkisi altında kalıyor.

Adı anıldığı zaman akla ilk gelen savaş ve mağduriyet olan Afganistan gibi bir ülkede babam, askeri alanda yüksek eğitimini bitirerek, ordu da pilot olarak ülkeye hizmet etti.

Çocukluk dönemlerinden aklımda kalan, Hamid Karzai'nin geçici hükümetin başına geçtiği ve Taliban'ın izlerinin silindiği günler. Savaş jetlerinin sesleri hala kulağımda çınlıyor. Kardeşimle sabahlara kadar korkudan uyuyamazdık. Sabahın ilk saatleri ile evin bahçesine düşen mermi kovanlarını toplar, biriktirir ve demircilere sardık. Parası ile de abur-cubur alırdık. Mermi kovanlarını toplarken sevinirdik. Ancak bu mermi kovanlarının kaç kişinin canını aldığı bilmiyorduk.

Uzun süreliğine göreve çıkan babam, bir gün eve kanlar içinde gelmişti. Görev sırasında ayağına kurşun isabet etmişti. Küçük olduğumuz için babamın yarası bizi ilgilendirmez, sadece getirdiği hediyelere sevinirdik.

Biz dört kız kardeşiz. Hiç dışarıya çıkamıyorduk. Kasabamızda kız okulu yoktu. En küçük kardeşim dünyaya geldiğinde başka bir şehre taşındık. Yeni evimizin olduğu yerde okul, hastane ve pazar vardı.

MUŞAMBA ÜZERİNDE, DIŞARIDA DERS!

Peştun bir aileden olduğumuz için Farsça konuşamıyorduk. Farsça bilmediğim için de okulu hiç sevmiyordum ve gitmek istemiyordum. O zamanlar okulların binaları yoktu. Sıcak havada yere serilmiş muşamba üzerinde eğitim görüyorduk.

Bir süre sonra UNICEF tarafından dağıtılan bir çadırın altında eğitim görmeye başladık. ABD'li askerler okulumuzu ziyarete geldiler. İngilizce olarak 10'a kadar sayabildiğim için bana hediye olarak defter, kalem ve oyuncak verdiler. Kız kardeşim ve benim fotoğrafımızı çektiler. Ertesi gün o fotoğraf gazetede yayınlandı. Şanslıyım ki babam eğitilmiş biri. Babam haberi normal karşılarken akrabalarım 'kızların fotoğraflarının gazetede yayınlanmasının utanç verici' olduğunu söyleyerek eleştirmişlerdi.

SUNUCULUK YAPTIĞIM İÇİN MAHALLE BASKISI ARTTI

Babam ile birlikte televizyon izlerken, ekrandaki spikerler gibi haber sunabilmenin hayalini kurardım. Okulda da herhangi bir program düzenlendiğinde sunuculuğu hep ben yapardım.

Ana dilim Peştuca olduğundan konuşmam, yazmam ve diksiyonum iyiydi. Okuldan mezun olduktan sonra

özel bir televizyon kanalında sabah programlarını sunmaya başladım. Medya dünyasına bu şekilde adım attım.

Televizyonda program sunduğum için mahalle baskısı ile karşılaştım. Birçok akrabamızı sunuculuk yapıyorum diye bizimle irtibatını kesti. Söylentilere aldırmandan işime devam ettim. Ne işimden ne de hedeflerimden vazgeçtim. Ailem desteğini benden hiç esirgemedi.

Ekonomik sıkıntılarımız vardı. Babam artık çalışmıyordu. Ablam ve ben çalışarak evimizin geçimini sağlıyorduk. Çalışmalarımın sonucunda televizyonun haber programını sunmaya başladım. Haber spikeri olmak, maaşın da artması anlamına geliyor. İlk göreve başladığım Jowandon televizyonunda 2 yıl haber programı sundum.

ÇALIŞTIĞIM TV'YE SALDIRI DÜZENLENDİ

Peştunlar arasında popüler bir televizyon kanalı olan Shamshad Grubundan iş teklifi aldım. Halk arasında daha çok tanınmaya başladım. Bu beni çok mutlu ediyordu.

Shamshad televizyon binasına düzenlenen intihar saldırısı, unutamadığım kötü anlardan biriydi. Saldırı sırasında program sunuyordum. Patlama ile stüdyo sallandı. Patlamanın etkisi ile büyük bir yangın meydana geldi. Saldırıdan sağ kurtuldum ama arkadaşlarımdan ölen ve yaralananlar oldu. Saldırının ardından yaralı arkadaşlarımızı ekrana çıkardık. Dünyaya, "Basın ve ifade özgürlüğünü susturamazsınız" mesajını ilettik.

Afganistan'ın en ünlü yayın organı Tolonews'den gelen iş teklifi ile hayatım değişti. Tolonews ile popülaritem artmıştı. Özel sebeplerden dolayı istifa ederek devlet televizyonunda işe başladım.

TALİBAN İLE HAYATIMIZ DEĞİŞMEYE BAŞLADI

Taliban'ın hızını kesmeden ülkenin pek çok bölgesinde ilerlemesi ile hayatımız değişmeye başladı. Taliban'ın ülkeyi kısa sürede ele geçirebileceğini kimse tahmin etmiyordu. Geçmişte herkesin Taliban'dan kalan kötü hatıraları var. Bu yüzden halk içinde büyük bir korku mevcut.

Taliban'ın Kabil'i ele geçirmesinden bir gün önce televizyonda nöbetim vardı. 19 ve 22 haberlerini sundum. Taliban'ın ilerlediği ve pek çok eyaleti ele geçirdiği haberlerini okuyunca ümidim azaldı. Bu ümitsizliğim ekrana da yansdı. O akşam benim TV'de sunduğum son haber oldu. Ertesi gün Taliban Kabil'i ele geçirdi.

Taliban, Katar'da ABD ile gerçekleştirdiği barış müzakerelerinde kadın hakları ve kızların eğitimine karışmayacaklarını söylemişti. Ama sonuç itibari ile ben ve ablam işsiz kaldık.

EMARET DÖNEMİ BAŞLADI

Taliban'ın yönetimi ele geçirmesinin ardından hayat normale dönmeye başladı. Halk dışarıya çıkıyor ve iş başı yapıyordu. Bende televizyona gittim. Televizyonun ana girişine geldiğimde kapıda ki Taliban üyesine kartımı gösterdim. İçeri girmeme izin vermedi ve "Cumhuriyet dönemi bitti, Emaret dönemi başladı. Siz gidin biraz evde oturun." dedi.

Eve döndüğümde yaşadığım olayı sosyal medyada paylaştım. Yaşanan mağduriyetimi dile getirdim. Kısa sürede mesajıma ulusal ve uluslararası destek yağmaya başladı. Canlı yayın ile yaşananları anlatmaya başladım. Bu çağrılara İngiltere'nin mülteciler ofisinden cevap geldi. Beni Afganistan'dan çıkarma teklifinde bulundular.

Kabil havaalanında yaşanan sıkıntılar tüm dünyanın gündemindeydi. 2 gün havaalanında kaldıktan sonra İngiltere'ye ulaştık. Bütün birikimimi geride bıraktım. Bu ülkede huzur ve güven var. Keşke Afganistan da bu şekilde olsaydı. Ne yazık ki biz huzura uzağız. ■

TALİBAN'IN İLK KURBANLARI, GAZETECİLER OLDU

Taliban yönetimindeki Afganistan'da en büyük endişeyi gazeteciler yaşıyor. Pek çoğu ülkeyi terk ederken geride kalanlar da ya gazeteciliği bırakıyor yahut zor şartlar altında hayatta kalma mücadelesi veriyor. Mesleğini devam ettirmek zorunda olanlar ise konuşup haber yapacak yetkili bulamıyor.

HAMİDULLAH SADIK

BD'nin çekilmesiyle Taliban yönetimine giren Afganistan'da kaos hakim. Taliban korkusu, on binlerce insanın ülkeyi terk etmesine sebep olurken medya da en sıkıntılı günlerini yaşıyor. Bazı gazeteciler öldürülme korkusuyla ülkeyi terk ederken, kalanlar ise Taliban adına muhatap bulup haber yapamamaktan şikâyetçi.

Geçtiğimiz aylarda Taliban'ın hedefinde, Deutsche Welle'nin Afgan muhabiri vardı. Gazetecinin evine baskın yapan Taliban, bir kişinin ölümüne bir kişinin ise yaralanmasına sebep oldu.

30 MEDYA ÇALIŞANI ÖLDÜRÜLDÜ

Taliban yönetimi ele geçirdikten sonra yaptığı ilk basın toplantısında, medyanın 'İslami değerlere uyması, tarafsızlık ve ulusal çıkarları koruması' durumunda işlerine devam edebileceğini duyurdu. Ülkede, 170'ten fazla radyo istasyonu, 100'ün üzerinde gazete ve onlarca televizyon kanalının yayın hayatını devam ettirip ettirmeyeceğini zaman gösterecek.

Ancak en az 50 medya kuruluşunun son 4 ay içerisinde kapandığını ve yılın başından bu yana en az 30 medya çalışanının da öldürüldüğü gerçeğini kaydetmek gerekiyor.

Şimdilerde Afgan gazetecilerin pek çoğu saklanıyor, mesleği bırakıyor, sosyal medya profillerini siliyor veya ülkeden kaçmaya çalışıyor. Birleşmiş Milletler (BM) raporu, gazetecilere yönelik tehditlerin arttığını doğruluyor. İnsan Hakları İzleme Örgütü'ne göre, Taliban, gazetecileri takip ediyor, Facebook yolu ile kısa mesajlar ile uyarıyor veya gözaltına alıyor. Gözaltında veya haber takibinde işkence veya şiddet gören gazetecilerin yaşadıkları da artık olağan bir durum.

"AFGANİSTAN BİRİKİMİNİ KAYBEDİYOR"

Ülkeyi terk eden gazeteciler için 'büyük kayıp' diyen gazeteci T. O., (Gazetecilerin güvenliği sebebiyle bizde mahfuz olan isimleri kodlamak zorunda kaldık.) "Afganistan büyük birikimini kaybediyor. 20 yıl bu insanlara yatırım yapıldı ama can güvenlikleri olmaması sebebiyle ülkeyi terk ederek, başka

ülkelere sığınmak zorunda kalıyorlar. Ülkeden çıkamayanlar da maalesef gizleniyor.” şeklinde konuşuyor. Gazeteci T. O., ortamın kendisi için de tehlikeli olduğunu, can güvenliğinin kalmadığını ve ekonomik sıkıntılar sebebiyle ülkesini terk etmek istediğini açıklıyor.

“HABER YAPMAK ARTIK ÇOK ZOR”

“Geçmişe göre ülkede gazetecilik yapmak hayli zor.” diyen genç gazeteci S.K., haber yapmak için hiç bu kadar zorlanmadığını ifade ediyor. Gazeteciliğe 13 yıl önce başlayan S.K., “Eskiden de benzer yasaklar olmasına rağmen, haber kaynaklarına ve bilgiye erişim konusunda zorluklar çekmiyorduk. Ancak şimdilerde elimiz kolumuz bağlı. Bazen sokaktan bir görüntü çekmek bile mümkün olmuyor. Çünkü tehdit ediyoruz, hatıta şiddete maruz kalıyoruz.” şeklinde konuşuyor.

“SORU SORACAK MUHATAP BULAMIYORUZ”

Taliban’ın gazetecilere bakışı açık. Taliban sözcüsü mayıs ayında yaptığı açıklamada, gazetecilerin tek taraflı haber yapma veya istihbarat teşkilatlarıyla görüşmeleri neticesinde “sonuçları ile yüzleşecekleri” uyarısını yapmıştı.

Gazeteci A.K., habere ulaşmanın ve haber kaynağını birinci elden teyit ederek yazmanın zor olduğunu belirterek, “Gazeteciliğin daha zor günleri bizi bekliyor. İfade özgürlüğünün yanı sıra, düşünce özgürlüğü de rehin alındı. Bir konu hakkında Taliban yetkililerinden görüş almak istiyorsun ama kimse

size cevap vermiyor. Sorularınıza cevap verecek muhatap da bulamıyorsunuz. Sonunda haberdan vazgeçmek zorunda kalıyorsunuz.” diyor.

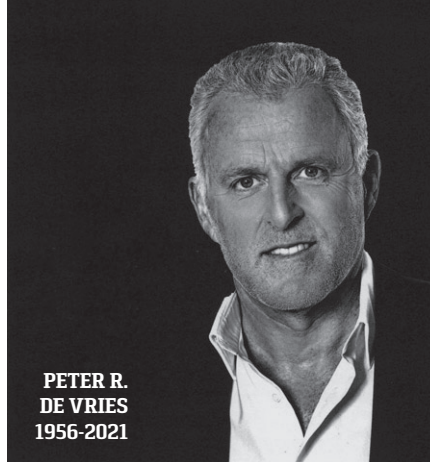
“KONUŞMA! BENİ GÜNAHA SOKUYORSUN!”

Taliban, kadınların görevlerine devam edebileceğine dair beyanlarına rağmen, kadın gazeteciler tehdit ediliyor. Bazı kadın gazeteciler ölüm tehditleri aldıklarını ve Taliban’ın kendilerini araması sebebiyle saklandıklarını belirtiyor. Kadın gazeteciler, geçen yıl kadın gazetecilere yönelik gerçekleştirilen suikastların ardından ciddi şekilde endişeliler.

Gazeteci ve kadın aktivist K. A., Taliban öncesi ve sonrası kadın gazetecilerin durumlarını karşılaştırarak, “Gazetecilik yapmak önceki dönemlerde zordu ama şimdi daha da zor. Kadın olarak hiçbir ortamda bulunma hakkımız yok. Kadının yüzünün görünmemesi, perde arkasından eğitim alması gereken bir döneme girdik.” diyor.

Gazeteci K.A., “Bir Taliban üyesiyle röportaj yapmak için karşısına geçtim. Bana, ‘Yüzüme bakarak konuşma. Beni günaha sokuyorsun.’ dedi. Bu mantığa sahip bir rejimde bir kadın nasıl gazetecilik yapabilir sizce?” sorusunu soruyor.

Medya kuruluşlarının çoğunu kapatan Taliban yönetimindeki Afganistan’da durum özetle bu şekilde. 1200’den fazla gazeteci, kapanmalar veya yerlerine Taliban destekçilerinin geçmesi sebebiyle işini kaybetti. Yeniden açılan medya kuruluşları ise Taliban propagandası yapıyor. ■

HOLLANDALI GAZETECİ PETER R. DE VRIES'İN ARDINDAN

Özellikle organize suç örgütlerinin deşifre edilmesinde önemli rol oynayan 64 yaşındaki Emmy ödüllü Hollanda'lı gazeteci Peter R. de Vries, geçen temmuzda öldürüldü. Avrupa'nın göbeğinde böyle bir gazetecinin öldürülmesi diğer gazeteciler için de bir uyarı(!) aslında.

BASRİ DOĞAN

Hollanda'nın en tanınmış güvenlik ve yargı muhabirlerinden ve suç örgütleri ile ilgili konularda uzman olan 64 yaşındaki Peter R. de Vries, 6 Temmuz 2021 salı akşamı Hollanda'nın başkenti Amsterdam'da uğradığı silahlı saldırı sonucu hayatını kaybetti. Peter R. Vries'in öldürülmesinin ardından bütün ülke adeta yasa boğuldu.

Hem araştırmacı hem de kriminal gazeteciliğin öncüsü olan de Vries Hollanda'nın en ünlü gazetecilerinden biriydi. Amsterdam'da uğradığı silahlı saldırı sonucu ağır yaralanan ve bir hafta yoğun bakımda tedavi gören Peter R. de Viries, kurtarılamayarak hayatını kaybetmişti. Hollanda Gazeteciler Derneği Genel Sekreteri Thomas Bruning, Peter

R. de Vries'e yönelik saldırıyı gazeteciliğin kalbine saplanmış bir bıçaklama olarak nitelendiriyor. De Vries'in çalıştığı RTL kanalı, meslektaşlarının hayatını kaybetmesi sonrası şu açıklamayı yaptı; "Peter sonuna kadar savaştı ama bu savaşı kazanamadı. Sevdiği insanlar yanındayken hayatını kaybetti. Acımız çok büyük."

DİZ ÇÖKÜP ÖZGÜR OLMANIN YOLU YOK

De Vries'in ailesi de Peter'in yanında tüm sevenleri varken, hayata gözlerini yumduğunu ve inancıyla yaşadığını aktararak şunu söyledi: "Diz çöküp özgür olmanın yolu yok. Tüm yaptıkları ile gurur duyuyoruz. Ancak bu şu an bizi teselli etmeye yetmiyor. Ailesi, eşi ve sevenleri onu huzur içinde anmak istiyor ve herkesi buna saygı duymaya davet ediyoruz."

Katil zanlıları ise olayın yaşandığı 6 Temmuz akşamı Amsterdam-Lahey otoyolundaki bir araçta yakalandı. Katillerin 21 yaşındaki Rotterdam ikametgahlı Gelano D. ile 35 yaşındaki Polonya uyruklu Kamil Pawel E. olduğu açıklandı.

EMMY ÖDÜLLÜ BİR GAZETECİ

Hollanda'da özellikle organize suç örgütlerinin deşifre

edilmesinde önemli rol oynayan 64 yaşındaki gazeteci, yeraltı dünyasına ilişkin cesur haberleriyle tanınıyordu. Bu haberlerinden dolayı da mafya gruplarının tehdidi altındaydı.

De Vries ayrıca, 2005 yılında Aruba'da Natalee Holloway'in ortadan kaybolmasını araştıran çalışmasıyla 2008'de güncel olaylar kategorisinde uluslararası Emmy Ödülü kazanmıştı.

Televizyon programlarının aranan yorumcusu olan 64 yaşındaki de Vries, Hollanda'da yaptığı suç soruşturmalarıyla adından her zaman söz ettiren bir gazeteci oldu. De Vries, 1983 yılında Freddy Heineken'in kaçırılması da dâhil olmak üzere çok sayıda yüksek profilli davayı bir gazeteci olarak araştırmış ve haberleri alkış toplamıştı. Bu yaptığı haberler kendisine gazetecilik alanında en prestijli ödül olan Emmy Ödülü kazanmasını sağladı.

Öldürülmeden önce, kaçak göçmenler başta olmak üzere, toplumdaki savunmasız kişilerin seslerini duyurmalarına yardımcı olan Peter R. de Vries, Gana'daki yoksul çocuklara yardım amacıyla, kızı Kelly tarafından kurulan "Meet Kate Vakfı"nın da elçiliğini yürütüyordu. Evli ve bir çocuk babası olan de Vries, tehditlere rağmen devlet tarafından koruma istememişti. ■

RANJENI MUNUSAMY *

Doğrunun bedeli

Gazetecilik mesleği için bir toparlanma olacak mı? Zalimlerden korkmadan gerçeği ortaya çıkarmak ve iktidar sahiplerini hesaba çekmek normalleşir mi? Yoksa sonuçları ne olursa olsun her zaman doğruyu söylemenin yükünü sadece gazeteciler mi taşıyacak?

C NN sunucusu ve baş muhabiri Jim Acosta, 2019 tarihli “Halk Düşmanı: Amerika’da Gerçeği Söylemek için Tehlikeli Bir Zaman” adlı kitabında, kendisi ile eski ABD Başkanı Donald Trump arasında kamuoyunu yakından ilgilendiren olağanüstü bir diyalogu anlatıyor.

Olay, Virginia’nın Charlottesville kentinde Ağustos 2017 tarihinde, beyaz üstünlük yanlısı ve Neo-Nazileri birleştirmek için yürüyüş yapan ırkçıların, protestocularla çatıştığı ölümcül olayların ardından gerçekleşti. Trump, ırkçı saldırganları kınamak yerine, nefret, bağnazlık ve şiddet gösterisinin her iki tarafta da olduğunu söylemişti.

CNN muhabiri Acosta da dahil olmak üzere gazeteciler yaşanan olayın ardından Trump’ı eleştirdi ve eski başkanı başkanlığını masalsı ve çocukça bir tiyatroya başvurarak yönettiğini savundular.

Trump ise Acosta’yı sahte haber yapmakla suçladı.

Gazeteci meselenin peşini bırakmadı ve ertesi gün konuyu Trump’a yeniden sordu ve aşağıdaki diyalog ortaya

çıktı.

TRUMP: Evet, bence her iki tarafta da suç var. Her iki tarafta da bakarsanız - her iki tarafın da suçu olduğunu düşünüyorum. Benim bundan hiç şüphem yok, senin de öyle. Ve eğer bunu doğru bir şekilde haber yapmış olsaydın, sende bu şekilde söylerdin.

ACOSTA: Olayları Neo-Naziler başlattı. Protesto etmek için Charlottesville’e geldiler.

TRUMP: Çok pardon ama, kendilerini ortaya koymadılar. O grupta çok kötü insanlar vardı, ama aynı zamanda her iki tarafta da çok iyi insanlar vardı. Sizin gruptan da dahil oldular.

ACOSTA: Hayır efendim, Naziler arasında iyi insanlar yoktur.

Acosta’nın kitabında belirttiği gibi, o zamanki başkana soru sormuyordu- ki dünyanın çoğu bunun gazetecilerin rolü olduğunu varsayıyor.

Bunun yerine Acosta, Trump’ı gerçeklerle yüzleştiriyordu.

Özellikle dezenformasyon, popülist söylem, propaganda, şovenizm, sosyal medya tacizi ve inkarlılıkla dolu bir dünyada bunları yapması, ağızdan çıktığı kadar kolay değil.

Bu bağlamda gazeteciler sadece soru soramaz ve “birçok tarafı” haber yapamazlar. Ana akım medya, küresel bilgi savaşının ön cephesidir ve bu nedenle gerçeği dile getirmek ile yükümlüdürler.

Yıllarca süren tehlikeli dezenformasyon kampanyaları, Birleşik Krallıkta Brexit’ten, Avrupa ve ABD’deki beyaz milliyetçiliğin yükselişine, Türkiye’deki sivil özgürlüklere yönelik saldırıya kadar dünyanın birçok yerinde ciddi siyasi sonuçlar doğurdu.

Zorbalara, ırkçılara, düzenbazlara, kadın düşmanlarına, tacizcilere, aşı karşıtlarına ve iklim inkarıcılarına karşı durmak gazetecilerin taşıması gereken ağır bir yüküdür.

İktidara sahip olanlarla yüzleşmek özellikle zordur.

Bazıları bunun bedelini Türkiye’deki yüzlerce medya çalışanının başına geldiği gibi, hayatları ve özgürlükleri ellerinden alınarak ödüyor.

Diğerleri istismar, taciz ve adının lekelenme tehlikesi ile karşı karşıya. Kadın gazeteciler için tecavüz tehditleri ve cinsel saldırılar oldukça normal olmaya başladı.

Güçlü demokrasilerde medya beraberliği ve kardeşliği ile birlikte sivil toplum bu konulara karşı koymaya daha çabuk tepki verebilir.

Trump ile girdiği diyalog sonrası Acosta’nın Beyaz Saray akreditasyonu iptal edildiğinde, konu derhal mahkemeye intikal etti. Acosta’nın basın kartı bir hafta sonra yeniden geri verildi.

Çin, Afrika, Türkiye ve pek çok ülkede mahkemeler yoluyla medya ve diğer sivil özgürlükler için mahkemeye başvurmak cesurca bir hareket olurdu.

2018’te, Güney Afrika Ulusal Editörler Forumu aracılığıyla ülkemizin Eşitlik Mahkemesinden, ülkenin en büyük ikinci muhalefet partisi olan Ekonomik Özgürlük Savaşçıları (EFF) ve destekçilerinden gelen sözlü ve fiili tehditler sonrası koruma isteyen beş gazeteci arasındaydım.

Başvuru, Eşitlik Mahkemesi yerine normal mahkeme

sistemine yapılması gerektiği için hatalıydı. Gazetecilerin maalesef Güney Afrika Anayasasında ayrımcılığa karşı özel bir koruması bulunmuyor.

Bu talihsiz başvuru EFF’yi ve destekçilerini cesaretlendirdi. Bu ayrıca bazı gazetecileri kendilerini saldırılara karşı korumak için gözle görülür bir otosansüre itti. Kimi meslektaşlarımız ise “sulugöz” olmadıklarını kanıtlamak ve Afrika’nın diğer bölgelerinde medyaya yönelik saldırıların çok daha kötü olduğunu ispat etmek için tehditleri küçümsemeye çalışmışlardı.

EFF’nin hukuk müşaviri başvuruya itiraz ederken, gazetecilerin daha dayanıklı olması ve bu saldırıları karşılaması gerektiğini açıkladı. Ne yazık ki, bazı meslektaşlarımız da buna itibar ediyor.

Covid-19’un sonuçlarından biri, insanların tecrit, hastalık ve ölümün duygusal yükü hakkında daha açık konuşmalarına izin vermesidir.

Gazeteciler de salgını örtbas etme korkusu ve stresleri konusunda daha açık sözlü davrandılar. Daha önceden her şeye hevesli olanlar artık mesleğimizde ruh sağlığı ve kendisine dikkat etmenin önemini farkındalar.

Covid-19’un patlak vermesinden bu yana, başkalarından uzaklaşmak, ciddi hastalık ve ölümle mücadele etmek, geçim kaynaklarını kaybetmek ve yeni bir yaşam biçimine uyum sağlamak zorunda kalan herkes duygusal bir tükenmişlik hissetti. Umuyorum ki daha fazla insan aşılandıkça iyileşme ve normale dönme hızı artacaktır.

Fakat gazetecilik mesleği için bir toparlanma olacak mı? Zalimlerden korkmadan gerçeği ortaya çıkarmak ve iktidar sahiplerini hesaba çekmek normalleşir mi?

Yoksa sonuçları ne olursa olsun her zaman doğruyu söylemenin yükünü sadece gazeteciler mi taşıyacak?

Gazetecilik kariyerimin çoğunda bu sorunun cevabını biliyordum. Şimdi ise hiç bir fikrim yok. ■

* *Ranjeni Munusamy, 20 yılı aşkın süredir mesleğini icra eden Güney Afrikalı bir gazetecidir. Daha önce Sunday Times ve Daily Maverick’te yardımcı editör ve köşe yazarı olarak çalıştı.*

BORIS GORETSKIY BELARUS GAZETECİLER DERNEĞİ BAŞKANI

Belarus: Acımasız bir bozgun ve küllerden doğma yılı

Belarus hükümeti ülkedeki bağımsız medyayı neredeyse yok etti. Yaklaşık 30 gazeteci cezaevine gönderildi. Kapatılan yayın kuruluşları ülkeyi terk etmek zorunda kaldı. Ümit verici olan ise okurların, yeni kurulan yayınları sürekli artan bir oranda takip etmesi...

Bir yıl önce, Belarus Gazeteciler Derneği (BAJ), ülkede gazetecilere yönelik baskılarda eşi görülmemiş bir artış kaydetmişti. Tutuklanan ve şiddet gören yüzlere kişi, kurşunlama ve idari tutuklamalar Belarus'ta gazetecilerin başına gelebilecek en kötü şeyler gibi görünüyordu. Fakat öyle olmadı ve daha fazlası yaşandı.

Geçen yıl kasım ayında, yetkililer kitlesel pazar protestolarını bastırdıktan sonra, belli hedeflere baskın ve gazetecilere yönelik cezai kovuşturma safhasına geçti. Muhafiz eylemci Roman Bondarenko'nun dövülerek öldürülmesinden üç gün sonra protestocuların düzenli olarak toplandığı, Değişim Meydanı'nda (Ploşcad Peremen) polis göstericileri dağıttı. Gece boyunca gazeteciler de dâhil olmak üzere insanlar, güvenlik güçlerinden korunmak için evlerin bodrumlarında saklandı. Polisler gece boyunca buralarda gösterici ve gazetecileri aradı.

Aynı gün, Minsk sokaklarında onlarca gazeteci gözaltı-

na alındı. Belsat TV'den, Katsiaryna Andreyeva ile Daria, eylemi canlı yayınladıkları için haklarında ceza davası açılıp, iki yıl hapis cezasına çarptırıldı.

O günden itibaren, yetkililer medyayı tamamen yok etmek istedi. Yazı işleri ofislerinde 150'den fazla arama yaptı. Onlarca ceza davası açıldı ve 28 meslektaşımız şu anda esaret altında. İlkbahar ve yaz boyunca yetkililer, bütün büyük bağımsız yayınları yok etti. Belarus'un en popüler haber portalı TUT.BY önce engellendi, ardından 'aşırı' ilan edildi. Genel Yayın Editörü Marina Zolotova başta olmak üzere 14 gazeteci mayıs ayından bu yana hapis hanesinde bulunuyor.

YENİ HAYAT

Yaz boyunca, medyaya yönelik devam eden baskı politikasının sonunda, bağımsız gazeteciler yayınlar faaliyetlerini yeniden kurma gücü bulabildi. Büyük haber gruplarının çoğu, editörlerinin gözetimine alınmasına rağmen

komşu ülkelere taşındı ve çalışmalarını bu ülkelerden sürdürdü. Bütün engellemelere rağmen; TUT.BY ekibi, Zerkalo.io projesine start verdi, “Naşa Niva”, “Euroradio” (Belarus için Avrupa Radyosu), Belsat TV kanalı, yayınevi Kyky.org, Gazeta-by.com engellendikten sonra yeniden yayınlarına başlatıldı.

Yazı işleri büroları ve gazeteciler, yer değiştirme sırasında, reklam gelirlerinden mahrum kalınması, yeni ülkelere taşınmanın ve yeni ofislere yerleşmenin meşakkati, editoryal süreçleri eski haline getirmek gibi bir dizi yeni zorluklarla karşı karşıya kaldı. Bununla birlikte, gazeteciler çalışma ve yaşamlarını idame ettirmek için yeterli imkân bulamıyor. Meslektaşlarına yardım etmek Belarus Gazeteciler Derneği'nin ana faaliyet alanlarından birisidir. Fakat her zaman global ölçekli

bir yardım sunma imkanı olamıyor. Bazen diğer ülkelerden meslektaşlarımız yardımcı olmak için bizimle, press@baj.by adresinden iletişime geçiyor. Ancak bu küçük yardımlar yeterli olmasa da, başı belada olan bir Belaruslu gazeteci için çok büyük ve önemli olabiliyor.

Ancak bu hikâyedeki en olumlu taraf, hâlâ Belarus'lu okurlar gazetecilerin yayınlarını destekliyor ve doğru bilgiyi arıyor. Haberlerin okunma oranları, yazın yapılan engellemelerden sonra yeniden açılan bağımsız medya sitelerine yönelen insan sayısında istikrarlı bir artış olduğunu gösteriyor. Belarus toplumu, yüksek kaliteli ve özgür gazeteciliği aramaya ve değer vermeye devam ediyor.

Ve bu gazetecilere umut veriyor. ■

SERHIY ŞTURHETSKIY UKRAYNA BAĞIMSIZ MEDYA SENDİKASI BAŞKANI

Pandemi döneminde gazetecilik

Ukrayna'da, 2014 yılındaki yaşanan siyasi çalkantılar ve beraberindeki silahlı çatışmalar gazetecilere yönelik şiddeti arttırdı. Sonrasında ise trajik vakalar yaşandı.

Ukrayna'da her yıl gazeteciler eylül ayında, görevleri sırasında hayatını kaybeden meslektaşlarının anısını yaşıyor. 20 yıldır geleneksel olarak yapılan bu anma törenlerinde hükümete, kolluk kuvvetlerine sorular soruyoruz. Bu günlerde mesleğini profesyonel anlamda yapanları düşünme zamanı. Eğer biz bunu gerçekleştirmesek, nasıl mesleğinizi devam ettireceksiniz ve hayatta kalacaksınız?

Gazetecilerin güvenliği ülkedeki genel durumla yakından ilişkili. Ukrayna'da, 2014 yılındaki yaşanan siyasi çalkantılar ve beraberindeki silahlı çatışmalar gazetecilere yönelik şiddeti arttırdı. Sonrasında ise trajik vakalar yaşandı.

Kırım ise ayrı bir acımız. Gazeteci haklarının ihlali sistematik bir düzeye hatta üzücü bir şekilde dönüşü olmayan seviyelere kadar geriledi.

Yıllar geçti ve artık çatışmaların "sıcak anları" daha fazla gazeteciyi etkilemiyor. Ancak güvenlik sadece hayatta kalma sanatı değil. Aynı zamanda mesleğini sürdürerek yaşama sanatıdır. Ve elbette, bu konu karmaşık, bu tür bir güvenlik sadece fiziksel yönleri kapsamıyor.

Uluslararası Gazeteciler Federasyonu (IFJ) ile birlikte, sendikamız (Ukrayna Bağımsız Medya Sendikası, IMTUU), Ukrayna'daki gazetecilerin güvenliği konularında beraber çalışıyor.

Berber sürdürdüğümüz faaliyetlerin başında, son zamanlarda gazetecilerin, özellikle de çevrimiçi (online)

yayınlarında çalışanların dijital güvenlik açıklarını ele almaya başladık. Gözden düşürme, zorbalık, küçük düşürme, gözetleme, veri hırsızlığı, tehdit ve finansal dolandırıcılık, gibi tehditler de gazetecilerin ardından dijital teknoloji dünyasına taşındı. Bu saydıklarımız sorunların kapsamlı bir listesi değil. Bu yüzden bu konuya eğildik ve 2016'dan beri dijital güvenlik eğitimleri veriyoruz. Her güvenlik eğitiminde gazeteciler için kendi dijital becerileri geliştirebileceği oturumları da düzenliyoruz.

Bu arada, dijital güvenlik konusu karantina günlerinde hiç olmadığı kadar güncel hale geldi, açıkçası COVID sonrası dönemde de gündemimizde olacak. Şu anda dünyadaki çevrimiçi etkinliklerin payı arttığı için, çevrimiçi bilgi sağlayan gazeteciler bu trendleri yakalamaya ve bazı yerlerde bu trendlerin önüne de geçmek zorunda. Bu nedenle, online çağ çevrimiçi güvenlik için yeni gereksinimleri belirliyor.

İkincisi, COVID durumunun insanların ve özellikle büyük miktarda bilgi alan ve işleyen gazetecilerin zihinsel dayanıklılığı üzerinde ciddi bir etkisine tanık olduk. Asılsız bilgi keskin bir şekilde hem arttı hem de etkisini arttırdı, buna infodemia (bilgi salgını) da deniyor. Hatta bir virüs salgınının arka planındaki bilgi kirliliğinin etkisini, bir bütün olarak insanın ve toplumun sadece psikolojik değil aynı zamanda fiziksel güvenliğini de tehdit edebileceğini ve somut yıkıcı sonuçlar doğuracağını gördük. 2011 yılından bu yana sendikal güvenlik eğitimlerinde gaze-

tecilere psikolojik dayanıklılık konusunda ayrı oturumlar ve hatta ayrı eğitimler verdik. 2014-2015 yıllarında savaş bölgesinde çalışan veya işgal altındaki toprakları ziyaret eden gazetecilerle ilgilenmemiz gerekti. Şimdi salgının başlamasıyla birlikte psikolojik güvenliği eğitimimize yeniden dâhil ettik.

Bu nedenle, gazeteciler için günümüz zorluklarına karşı verdiğimiz mücadelenin bir sonucu olarak, Aralık 2020'de IFJ ile işbirliği içinde iki günlük kapsamlı bir güvenlik eğitimi programı uyguladık, bu programı tekrarlamayı umuyoruz. Bu eğitim, dijital güvenlik, yasal okuryazarlık, psikolojik dayanıklılık, toplumsal olaylar esnasında fiziksel güvenlik ve davranış ayrıca gazetecinin salgın sırasında sağlık gereksinimleri gibi bir dizi oturumları içeriyordu. Ukrayna ve Birleşik Krallık'tan deneyimli uzmanların katılımıyla gerçekleştirilen kapsamlı eğitim, olumlu dönüşler aldı. İlâveten Yakında profesyonel meslektaşlarımıza sunma onuruna sahip olduğumuz gazetecilerin güvenliğiyle alakalı bir video kursunun da temelini oluşturdu. ■

Ukrayna'daki medya mensupları, Cumhurbaşkanlığı önündeki eylemleri çekerken saldırıya uğrayan fotomuhabiri Oleksandr Kujelniy'e destek için, İçişleri Bakanlığı önünde eylem yapıyor. Fotoğraf makinelerini yere bırakan gazeteciler, medya mensuplarına yönelik saldırılarda, yasalarda öngörülen cezaların verilmesini istedi. FOTO: YUNUS ERDOĞDU

Aralık 2019'da, Uluslararası Gazeteciler Federasyonu (IFJ) yardımıyla IMTUU tarafından düzenlenen "Sendika liderliği eğitimi" seminerine katılan Ukraynalı gazeteciler. (En üstte)

HADEER MEKAWY GAZETECİ

Güzel günler gelinceye kadar yazacağız

Sizlerin her adımını izleyeceğiz. Vatan, tüm evlatlarını bağına basıncaya kadar... Baskı, ölüm, açlık ve tutuklanma korkusu ile vatanlarından kaçmak zorunda kalan insanlar yurtlarına dönüncüye kadar... Güzel günler gelinceye kadar yazmayı sürdüreceğiz.

Nice acı yıllar geçmiş olmasına rağmen hala yaşam hakkımızı istiyoruz.

Onurlu bir yaşam, aşağılanmalara ve baskıya maruz kalmadan her insanın hakkıdır. Yaşam hakkı, bireyin günlük rızkını, ihtiyaçlarını, ailesinin ve evinin ihtiyaçlarını karşılayabilmesidir. Çocuklarımızın eğitimini sürdürmesi ve tüm ihtiyaçlarının giderebilmesidir.

Mısır devriminin sloganını iyi hatırlıyorum: Ekmek, özgürlük, adalet ve insanca yaşam.

EKMEK VE ADALET

Ekmek, benim için insanın çalışmasının karşılığını alması demektir. Toplumda her bir fert, vaktini ve sağlığını verdiği bir işe sahip olmalı. İhtiyaçları nispetinde ücreti verilmeli. Ayın ortası olmadan, ne yiyeceğini, ne giyeceğini, okul ihtiyaçlarını nereden karşılayacağını, çocukları için ek ders ücretini, ev kirasını, elektrik-su faturalarını nereden

ve nasıl ödeyeceğini düşünmek zorunda kalmamalı.

Kimse yoksulluk sınırı altında olmamalı. Günlük yiyeceği ve giyeceğinden mahrum olmamalı. Kimse evsiz kalmamalı. Evsiz insanların sığınağı, kaldırım olmamalı.

Kimse nüfuzunu kullanarak başka birisinin özgürlüğünü sindirmemeli. Ekonomik, sosyal ve siyasi özgürlüğü olmalı. Bir insanın yaşam için olmazsa olmazları neyse onlara ulaşabilmeli.

MAALESEF HİÇ BİR ŞEY DEĞİŞMEDİ!

Bir insana, yaşamı boyunca, politik ve toplumsal zulüm olmaksızın adaletli davranılmalı. Eğer bu slogan gerçekleşirse, özgürlük ve insanlık onuru, adaletli bir yaşamın temeli olacaktır. Ben bu sloganın varlığına derinden inanıyorum.

Aradan uzun yıllar geçmiş olmasına rağmen hiç bir şey değişmedi. Söylediğimiz sloganların hepsi havada kaldı.

Bunu hayata geçirecek yürekli insanlara ihtiyaç var. Durum her geçen gün kötüleşiyor. Despotizm ve zulüm iyice yerleşti. Fakirlik ve açlık ile birlikte ülkede açgözlülük ve hırsızlık da arttı. Toplum bilinçli bir şekilde yapılan bu yolsuzlukların kurbanı oldu.

Durum o kadar kötü ki büyük bir kesim, orman kanunlarının geçerli olduğu yaşamdan daha sefil bir hayat sürüyor. Bu şekilde yaşamak neredeyse imkansız. Ne zaman ülkenin başındakiler, despotluk, zulüm ve cehaletini bir kenara bırakır, işte o zaman değişim yıllar başlayacaktır.

ASLA VAZGEÇMEYECEĞİZ

Şimdi birçoğumuz bu yanlış politikaların kurbanı olarak bedel ödüyoruz. Ben ve benim gibi değişim yanlıları, söz verdiğimiz üzere çocuklarımızın geleceğini düşünüyoruz. Gerçekleri yazdığımız ve tutuklanma riskinden dolayı ülkemizden kaçmış olsak da gerçekleri söylemekten asla vazgeçmeyeceğiz.

Ömrümüzün son anına kadar başlattığımız bu yürüyüşü sonlandırmak için çalışacağız. Memleketimize yeniden dönmeyecek olsak bile, güzel günlerin hayalini kurmaya devam edeceğiz.

DÜŞLERİMİZİ GERÇEKLEŞİNCEYE KADAR...

Vatanlarında, ellerinden alınan haklarını dahi bilmeden yaşayan her bir çocuk için gelecek hayali kurmaya devam edeceğim. Mısır ve diğer despot ülkelerin hayallerimizi çalmasına izin vermeyeceğiz. Bizim düşlediğimiz gibi yaşanılabilir bir dünya elde edinceye kadar da her yolu deneyeceğiz.

Zulmün ve yolsuzlukların olmadığı ya da birkaç kişinin kendi şahsi menfaatlerini başkalarının hesabı adına gerçekleştirmeye çalışmadığı bir dünya buluncaya kadar çalışacağız. Özgür gazeteciler olarak ülkelerimizi yaşanabilir bir durumda görüncüye kadar yazacağız.

Askerin kışlasına çekilerek koruma vazifesini yaptığı, yönetime karışmadığı bir ülke oluncaya kadar izleyeceğiz. İşinin ehli olmayan yöneticilerin, menfaatleri adına halkı aldatmaktan vazgeçtikleri anda bunların her biri kolaylıkla gerçekteştir.

Hükümetler, kendisinden farklı düşünen gençleri tutuk-

layıp hayatlarını söndürmek, gazeteci ve avukatların işlerini yaptıkları için gözaltına almak, vatandaşları zulme karşı çıktıkları için hapse atmak yerine, onlara kulak vermiş olsaydı, o topraklar daha yaşanılır bir hale gelirdi.

Öğretmen okulda eğitim verirken keşke geçimini sağlama derdini düşmese. Yolsuzluğu, hırsızlığı, tecavüzcüyü ve tacizciyi caydıracak kanunlara uyulmuş olsa memleket ne kadar güzel yaşanılır bir hale gelir.

HAPİSHANELER KABRİSTAN OLMASA...

Çocuk bakımevleri 'işkence yerleri' olmaktan çıksa. Yetkililer, şahsi menfaatleri için 'vatan' kelimesini ağızlarına almasalar. Hapishaneler, suçlular için bile kabristan olmasa. Bir ülkenin düşünürleri, ekonomistleri, politikacıları, avukatları ve gazetecileri hakettikleri konumu elde etseler. Ülkenin ileri gelenleri zindanlarda değil, yanı başımızda dursalar. Özgürlükleri elinden alınmış bu kişiler kısa sürede hürriyetlerine kavuşsa. Evine bir parça ekmek götürebilmek için intihar etmeyi düşünen bir baba çocuğu ile daha fazla zaman geçirciye kadar biz bu işin peşin asla bırakmayacağız...

Sizlerin her adımını izleyeceğiz. Vatan, tüm evlatlarını bağrına basıncaya kadar... Baskı, ölüm, açlık ve tutuklanma korkusu ile vatanlarından kaçmak zorunda kalan insanlar yurtlarına dönüncüye kadar... Sosyal mecralarda ve gazetelerde korkmadadan yazacağımız ana kadar... Hapishanelerde çürütülmeyinceye kadar... Kurdukları güzel düşler için hayatlarını veren şehitlerin haklarını alıncaya kadar... İnsanlık adına güzel günler gelinceye kadar yazmaya ve tüm acılara rağmen hayal kurmayı sürdüreceğiz. ■

HADEER MEKAWY KİMDİR?

Mısırlı gazeteci 2012 yılında gazetecilik mesleğine başladı. Mısır'da tutuklandı ve serbest bırakıldı. Gazeteciliğin yanı sıra insan hakları aktivisti olarak da görev yapıyor. "Gazetecilik suç değildir" akımını başlatan ekibin içerisinde yer aldı. Ülkesinden ayrılarak Avrupa'ya yerleşti.

CILENE VICTOR *

Brezilya'da gazetecilere şiddet:

Devlet aktörlerinin uyguladığı tehdit ve zulümlerin döngüsü

Otoriter devletler sürgündeki kişilerin faaliyetlerini kendi kurdukları rejime tehdit olarak görmekte ve onlara sorun oluşturmak amacıyla baskı yöntemine başvurmakta.

Birçoğu, silahlı çatışmaların ve savaş haberlerinin gazeteciler için diğer habercilik türlerinden çok daha tehlikeli olduğuna inanıyor. Gazetecilerin sadece otoriter rejimler altında devlet şiddetine maruz kaldıklarına da inanılmaktadır. Hiç şüphe yok ki, profesyonel medya çalışanları, savaşları ve şiddetli çatışmaları haber yapma ve totaliter rejimler altında çalışma konusunda güvende değiller. Ancak halkın algısının aksine demokrasiler gazeteciler, fotoğrafçılar ve diğer medya çalışanları için de güvensiz bir hale geldi.

Örneğin Brezilya demokrasisinde, medya çalışanları her gün zulüm altında, taciz ediliyor ve karalanıyorlar. Bu olayların gerçek saldırganı, kadın gazetecileri ana hedef olarak seçen, canlı yayın sırasında taciz eden, onları kor-

kutmayı, utandırmayı ve kamuoyu önünde küçük düşürmeyi amaçlayan Başkan Jair Bolsonaro'dur.

Kanıt ve ipuçları olmadan algı veya suçlamalardan bahsetmiyoruz. Ülkede gazetecilere yönelik çeşitli şiddet olayları katlanarak arttı. Çok sayıda sivil toplum örgütü (STÖ) ve gazeteci sendikası bu sindirme ve basın özgürlüğü ihlallerini kayıt altına aldı.

Brezilya Ulusal Gazeteciler Federasyonu (FENAJ) tarafından son yayınlanan Brezilya'da Gazetecilere Yönelik Şiddet ve Basın Özgürlüğüne ilişkin rapora göre, 2020'de gazetecilere 428 saldırı vakası olduğu ve sadece 208'nin kayda geçtiği belirtiliyor. Bu saldırılar 2019 yılına göre %105,77'lik bir artış göstermiş. FENAJ'a göre 2020 yılı, 1990'lardan bu yana basına uygulanan en şiddetli yıl ola-

* Cilene Victor, gazeteci ve araştırmacı yazar. İnsani Gazetecilik ve Medya Müdahaleleri çalışma grubunun başkanlığını yürüten Metodista Üniversitesi'nde Profesör. İran, Irak, Lübnan, Fas, Türkiye, Polonya, Fransa, Belçika, Almanya, Japonya ve Ekvador'a uluslararası elçi olarak yürütülen faaliyetler de dahil olmak üzere insani konuları gazeteci olarak takip etti. Halk Sağlığı alanında doktora (USP), Planlama ve Bölge Yönetimi alanında post-doktora derecesine sahiptir.

raka kayıt altına alınmış. Rapora göre ayrıca, devlet başkanı Jair Bolsonaro 428 davanın %40,89'una eşdeğer olan 175 olayın sorumlusu olarak yer alıyor.

Rakamlar, siyasi otorite tarafından taktiksel olarak sürdürülen basına yönelik şiddetin sonuçlarının derinlemesine anlaşılmasını şart kılıyor. Hükümet, pandemi kontrol etmenin yanı sıra işsizlik, açlık ve yoksulluk gibi ülkenin gerçek sorunlarıyla baskı altında kaldıkça, daha agresif bir tutum sergiliyor. Bu saldırılar basını gözden düşürmek için yapılıyor ki bu demokrasilerde en büyük tehdittir.

Devlet başkanının basına yönelik saldırıları, ülkedeki pandemi vakalarını kontrol edemediği, aşı alımını geciktirdiği, sağlık önlemlerine ve bilimsel tavsiyelere kulak asmadığı, hükümetindeki usulsüzlük şüpheleri ve üç oğlunun siyasi baskı yaptığı için büyüyor.

CBN Radyosundan genç gazeteci Victoria Abel'e karşı yapılan sözlü saldırı bu olaya bir örnek. 25 Haziran'da hükümetin pandemide ki rolünü araştırmak üzere kurulan Parlamento Soruşturma Komisyonu (CPI)'nin sahte evrakları incelemesi ile ortaya çıktı.

Başkan Bolsonaro, bir etkinlik sırasında gazeteci Victoria Abel'in Covaxin aşısı ile ilgili soruları ile karşılaştı. Bunun üzerine Başkan, "Yine mi sen? Üniversiteye geri dönmelisin. Okula, anaokuluna geri dönmelisin. Yeniden doğman gerek. Saçmalık! Nerede çalışıyorsun?" diyerek Abel'e sözlü olarak saldırdı.

Folha de S. Paulo Gazetesi'nde çalışan muhabir Patrícia Campos Mello de araştırma haberciliğinin kurbanlarından oldu. Mello, Bolsonaro'nun seçim zaferini gerçekleştirdiği 2018'in sonunda WhatsApp üzerinden gerçek dışı haberlerin yapılması ile ilgili bir haber kaleme almıştı. Mello, sadece cumhurbaşkanı değil oğulları ve destekçileri tarafından bu haberinden dolayı tacize uğradı. Sosyal medyadan tacizler gerçekleşti. Sonrasında bu tacizler ölüm tehditleriyle sonuçlandı. Dünyanın çeşitli yerlerindeki savaş ve çatışmaları ele alan Patrícia Campos Mello bir süre koruma ile gezmek zorunda kaldı.

Şiddetin artması ve basın özgürlüğünün ihlal edilmesi, Brezilya'daki özgür kurumların demokratikliğini bir kez daha sorgular hale geldi. Hükümet daha önce demokrasi tarihinde hiç olmadığı kadar militarize edildi. Sadece geçen yıl hükümette sivil olarak görev yapan 6157 ordu mensubu vardı.

Orduda da görev almış Eduardo Pazuello 10 ay süresince Sağlık Bakanlığı yaptı. Pazuello, hastanelerde oksijen yetersizliği ile ilgili ihmallerden sorgulanırken bu eksikliği gidermek yerine basını engellemeye çalıştı.

Emekli bir ordu komutanı olan Başkan Bolsonaro, otoriter profilini ve diktatörlere olan hayranlığını asla gizlemedi. Başkan apolitik ve sol karşıtı ideolojilerin sonucudur. Brezilya'yı ve dünyanın diğer bölgelerini tehdit eden aşırı sağın yükselişinin sonucudur.

Bolsonaro asla pes etmeyecek. 2022 seçimleri için şimdiden uyarısını yaptı: "Geleceğim için üç alternatifim var: tutuklanmak, öldürülmek ya da zafer kazanmak."

7 Eylül'de Brezilya'nın Bağımsızlığını kutlayan Bolsonaro yeniden demokratik kurumlara tehditler savurdu. Destekçilerinin bir kısmı başkanın sıkıyönetim ilan edebileceğine inanarak kutlama yaptı. Askeri müdahale, Yüksek Mahkeme'nin kapatılması ve Brezilya'daki siyasi medeni hakları yok eden ve diktatörlük rejimini daha da baskıcı hale getiren kanunun iadesini isteyen destekçileri sevinç çığlıkları atıyor.

Anketler, Bolsonaro'nun bunu başarabilmesinin yüzde 64 olduğunu söylüyor. Sivil hükümetin askeri vesayet altında kalacağı, geçmişteki gibi Brezilya demokrasisinin bugününü ve geleceğini bir kez daha tehdit ediyor.

Bolsonaro'yu yıkmak o kadar da zor olmayabilir ama faşizmle kıyaslanan ideolojisi "bolsonarismo"nun tamamen yıkılması gerekiyor. Eğer ikisiyle birden savaşmazsak, başkan seçmenine birer cop verecek ve gazetecilere yönelik şiddet sürdürülecek.

BREZİLYA İZOLE HALDE DEĞİL

Brezilya'da yaşanan gerçekler dünya çapında gazetecilere yönelik uygulanan şiddet haritasının bir parçası. UNESCO, 2018 yılında, kronikleşen bu suçlarla mücadele edebilmek, yaşanan cinayetlerin adli soruşturmaları hakkında bilgi toplayan bir veritabanını 1993 yılından Öldürülen Gazeteciler Gözlemevi'ni kurdu. Bu girişim, UNESCO'nun Eylül 2015'te tüm 193 BM Üye Ülkesi tarafından oybirliğiyle kabul edildi.

UNESCO'ya göre, "ulusal mevzuat ve uluslararası ve kapsayıcı anlaşmalar uyarınca halkın bilgiye erişimini sağlamayı ve temel özgürlükleri korumayı" amaçlayan vurgusu yapılmaktadır. ►

Brezilya

► Bu hedefin başlangıç noktası 16.10.1 versiyonu, “Son 12 ayda doğrulanmış gazetecilere, ilgili medya personeline, sendika üyelerine ve insan hakları savunucularına yönelik cinayet, adam kaçırmaya, zorla kaybetme, keyfi tutuklama ve işkence vakalarıdır”.

Uluslararası ve yerel protokollere, gündemlere ve taahhütlere rağmen gazetecilere yönelik şiddet, sonu olmayan bir tehdit haline gelmiştir. UNESCO Gözlemevi'nin son raporuna göre, 2018-2019 yılları arasında gerçekleştirilen saldırılar sonucunda 156 gazeteci öldürüldü. Son on yılın en düşük seviyesi 2019'da kaydedildi ve sayı 57'di. Cinayet sayısında bir düşüş olmasına rağmen, Brezilya'da gördüğümüz gibi, özellikle kadın gazetecilere yönelik şiddet olayları, sosyal medya saldırıları ve tacizler artış gösterdi.

Bu tartışmayla bağlantılı olan bir diğer gerçek ise savaşın olmadığı ülkelerde cinayetlerin yaygınlaşması. Siyasi otoritenin, yolsuzluğun ve suçların savaş kapsamından daha tehlikeli olduğunu ortaya koyması. Toplam 57 cinayetten 22'si Latin Amerika ve Karayipler'de, 15'i Asya-Pasifik'te ve 10'u Arap ülkelerinde meydana geldi.

2020'de Latin Amerika'da Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi Göstergesi 16.10.1'in Uygulanmasına İlişkin Gölge Rapordan elde edilen veriler, “Voces del Sur (VdS) tarafından 2021 Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Yüksek Düzeyli Siyasi Forumu için hazırlanan bağımsız bir değerlendirme” olarak sunuldu.

2020'DE GÖSTERGE BAŞINA UYARI SAYISI

VDS GÖSTERGELERİ	2020
Devlet gücünün kötüye kullanılması.....	138
Saldırganlıklar ve saldırılar.....	1630
Keyfi gözaltılar.....	279
Cezai ve hukuk süreci.....	200
Zorla kaçırımlar.....	4
İnternet kısıtlaması.....	376
Adam kaçırmaya.....	14
Cinayet.....	17
Uluslararası yasalara uymama.....	13
Bilgiye erişim engeli.....	279
İftira ve lekeleme söylemleri.....	397
İşkence.....	3
Toplam.....	3350

Gazetecilere, medya kuruluşlarına ve basın özgürlüğüne yönelik şiddetin en büyük faili, aşağıdaki tablolarda da ayrıntılı olarak gösterildiği gibi (VdS) devletlerdir.

2020'DE ÜLKE BAŞINA FAILLER

ÜLKE	BİLDİRİLEN OLAY	BİLDİRİLMEYEN OLAY	KANUN DIŞI	TANIMLI DEĞİL	TOPLAM
ARJANTİN	30	9	0	9	48
BOLİVYA	15	66	0	36	117
BREZİLYA	312	92	0	15	419
KOLOMBİYA	199	87	79	134	499
KÜBA	328	6	0	10	344
EKVATOR	69	44	0	16	129
GUATEMALA	6	0	0	106	112
HONDURAS	76	9	0	32	117
MEKSİKA	349	167	39	137	692
NİKARAGUA	204	46	1	31	282
PERU	29	20	0	8	57
URUGUAY	9	14	0	1	24
VENEZUELLA	352	116	4	38	510
TOPLAM	1978	676	123	573	3350
%	%59	%20	%4	%17	%100

Gazetecileri Koruma Komitesi'ne (CPJ) göre, 1992-2021 yılları arasında 2077 gazeteci öldürüldü. Öldürülen gazetecilerin 1400'ünün ölüm sebebi belliyken geri kalanlar faili meçhul olarak kaydedildi.

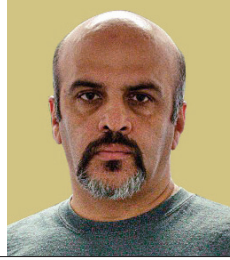
ÖLDÜRÜLEN GAZETECİLERİN HABER YAPTIĞI FAALİYET ALANLARI 2001-2021, UNESCO Öldürülen Gazeteciler Gözlemevi

SİYASET	SAVAŞLAR	İNSAN HAKLARI	YOLSUZLUK	SUÇ
550	470	256	222	206
TOPLAM ÖLDÜRÜLEN GAZETECİ SAYISI.....1704				

Cinayet, hapis ve işkenceyle sonuçlanan şiddete ek olarak, gazeteciler travma sonrası stres bozukluğu sorunları da yaşıyorlar. Sınır Tanımayan Gazeteciler El Kitabı, Gazeteciler için Emniyet Kılavuzu, savaşlar, silahlı çatışmalar, afetler ve pandemi gibi trajedileri haber yaparken uyulması gerekenler konusunda kuşkusuz en kapsamlı belgedir.

Pandemi ile birlikte insani kriz karşısında gazetecilerin fiziksel ve duygusal güvenliği de dahil olmak üzere yaşamamızda düşünmemiz gereken unsurlar var. Bu durum, medya çalışanlarını daha da fazla baskı altına alıyor. ■

TÜRKİYE'DE GAZETECİLERE İŞKENCE VAR

ERKAN PEHLİVAN

Birleşmiş Milletler İşkence ve diğer zalimane, insanlık dışı veya küçültücü muamele ve cezaya karşı sözleşmesi 10 Aralık 1984 yılında BM Genel kurulunda kabul edildi. Sözleşmeye göre işkence, kişiye kasti olarak bedensel ve ruhsal büyük acı ve ızdırıp verecek şekilde uygulanan her türlü eyleme denir.

Dünyanın birçok yerinde gerçekleşen ise bu tür işkencelerdir. Gazeteciler de bu işkencenin mağdurlarıdır. Ne var ki, söz konusu gazeteciler olduğunda işkence konusu örtbas edilmektedir. Yani vurmak suretiyle 'kaba' işkence değil de üstü kapalı bir şekilde gerçekleştiriliyor. Bu zulümleri gerçekleştirenler, dünya kamuoyunun mağdurlarla dayanışma içine girmesinden rahatsızlar. Daha sonraki süreçte uluslararası mahkemelerde hesap verecekleri için de korkuyorlar. Özellikle Türkiye, gazetecilere uyguladığı farklı işkence metodları ile dikkat çekiyor.

BURADA KANUN BİZİZ

Gazeteci İbrahim Karayeğen büyük acılar çekti. Altı aydan fazla hücrede kalan Karayeğen, Zaman gazetesi çalışanıydı. Demir parmaklıklar ardında geçen 14 ayın sonunda savcı tam olarak neyle suçlandığını söyledi. İstanbul Vatan Emniyet'te polisler „burada kanun bizim“ diye bağırıyordu. Karayeğen'i emniyet binasında kameraların olmadığı bir alana götürerek darp ediyorlardı.

PSİKOLOJİK BASKI

Siyasi tutsaklar her zaman yoğun psikolojik baskıyla karşılaşmışlardır. Karayeğen'in ilk sorgusu terörle mücadele (TEM) polislerince sabah saat 5'te yapıldı. Ancak gazeteci Karayeğen'in ciddi sağlık problemleri sebebiyle sorgu yarıda kesilmek zorunda kalındı. Meslektaşları gibi o da polisler tarafından defalarca tehdit edildi.

FARE DIŞKISI VE CAM PARÇALARI

Kürt gazeteci Kibriye Evren de tutukluluğu döneminde korkunç şeyler yaşayanlardan. Evren, yemeğinde fare dışkısı

ve kırık cam parçalarının çıktığını söylüyor. Diğer yüzlerce meslektaşları gibi sadece işi olan gazeteciliği yaptığını kaydediyor. Savcılık ise Jin News'de gazetecilik yapan Evren'i terör örgütü üyesi olmak ve bu örgütün propagandasını yapmakla suçluyor. Kibriye Evren gibi yüzlerce meslektaşları da benzer suçlamalarla mahkeme karşısına çıkartılıyorlar.

PANDEMİ DÖNEMİNDE CEZAEVİNDELER

Gazeteci Ziya Ataman da Türkiye'deki sistemin mağdurlarından. Kürtçe yayın yapan Dicle Haber Ajansı (DIHA) çalışanı. 11 Nisan 2016 tarihinden bugüne demir parmaklıkların arkasında yaşıyor. Tutukluluğu süresince sağlık durumu kötüleşmiş. Tıbbi gereksinimlerin karşılanmaması, kötü beslenme gibi olumsuz koşullar tutukluluğu süresince durumunu daha da kötüleştirmiş. Pandemi döneminde Türkiye'deki cezaevlerinde başka suçlardan yatan hükümlüler salıverilmesine rağmen siyasi tutuklulara bu haktan yararlandırılmadı. DIHA muhabiri Ataman da 14 yıl 3 ay hapis cezası aldı. Onun suçu da terör örgütü üyesi olmak.

NEDEN?

Gazeteciler, otokrazi ve diktatörlükler için tehlikeli insanlar. Meslektaşlarımızın işi hükümetlerin ve devlet adına çalışanların dahil olduğu ayıpları gün yüzüne çıkarmak. Bu yüzden gazeteciler tutuklanarak işkence ile susturulur, diğer yandan da muhalif basın emekçilerine korku salınır.

Türkiye'de gazetecilere şiddet uygulayarak işkence edilmiş olsa da, farklı işkence yöntemleriyle bu kişilere baskı uygulanıyor. Şiddet uygulanırken, doktor, ilaç gibi ihtiyaçlardan da mahrum bırakılıyorlar. Hijyenik olmayan ortamlarda tutuluyorlar, yetersiz ve kötü beslenme ile psikolojik baskı uygulanıyor.

Yurt dışına çıkmayı başaran birçok gazeteci, aradan yıllar geçmesine rağmen hala tıbbi tedaviye muhtaç duyuyor. İşkencenin izleri bedenlerde ve ruhlarda yıllarca kalacak belki de bir ömür boyu büyük hasarlar bırakacak. ■

DR. KAMAL SİDO GESELLSCHAFT FÜR BEDROHTE VOLKER KURUMU ORTA DOĞU UZMANI

Yasadışı tutuklamalar, meşru gösteriliyor

Otoriter devletler sürgündeki kişilerin faaliyetlerini kendi kurdukları rejime tehdit olarak görmekte ve onlara sorun oluşturmak amacıyla baskı yöntemine başvurmakta.

Her yıl 2 Kasım, Gazetecilere Karşı Suçlarda Cezasızlıkla Mücadele günü. Bugün, hapiste ya da serbest olmasına rağmen ölüm tehditleri alan gazeteciler anılıyor.

Gazetecilere ve medya çalışanlarına karşı işlenen suçlara, dünya genelinde düşük cezalar veriliyor. Saldırganlar kolayca serbest bırakılıyor ve işlenen on suçtan sadece biri aydınlatılıp, cezalandırılıyor.

Verilen cezaların caydırıcı olmaması, genç gazeteciler için korku sebebi. Hatta bu mesleği seçmek isteyenleri de yeniden düşünmek zorunda bırakıyor.

Bu alanda yapılan çalışmalar ise oldukça değerli. Medya çalışanları, kamuoyu tarafından önemli görülen meselelerle ilgili bilgilendirme konusunda kilit rol oynadığı için, medya çalışanlarına yapılan saldırıların cezasız kalması toplum vicdanını olumsuz yönde etkiliyor.

DÜNYA GENELİNDE SALDIRILAR ARTIYOR

Dünya genelinde medya çalışanlarına yönelik saldırılar

sürekli artıyor. Gazetecilere sanal medya üzerinden mobbing uygulanıyor ve saldırılar düzenleniyor. Bunların neticesinde de gazeteciler ya hapis cezalarına ya da suikastlara uğruyor. Bu saldırı olayları genelde, sürgündeki medya çalışanlarının kaçtıkları ülkelerin hükümetleri tarafından organize ediliyor.

Freedom House tarafından ifade edilen “ulus-ötesi baskı”, bu saldırılar sonucunda ortaya çıkan bir kavramdır. 21. yüzyılda bu saldırıların artmasının sebebi her şeyden önce teknolojik gelişmeler ve göçmenlere karşı artan devletlerarası iş birliği ve uluslararası yönergelerin eksikliğidir.

Otoriter devletler, sürgündeki kişilerin faaliyetlerini kendi rejimlerine tehdit olarak görmeleri sebebiyle, sürgündeki kişileri sindirmek ve sorun oluşturmak amacıyla ‘ulus-ötesi’ baskı yöntemine başvuruyor.

Freedom House, 2021 raporunda tahminen 3.5 milyon insanın ulus-ötesi baskıya maruz kaldığını belirtiyor ve bu baskıları dört kategoride ifade ediyor:

1) Fiziksel saldırı, kaçırma ve suikast gibi direkt sal-

FOTO: ENGIN AKYURT, PIXABAY.COM

dırlar,

2) Diğer ülkelerin yardımıyla kanunsuz sınır dışı etme,

3) Hapis cezasına yol açabilecek pasaport iptalleri gibi seyahat özgürlüğü kısıtlamaları,

4) Siber mobbing veya aile fertlerinin tehdit edilmesi.

KAÇIRMALARDA TÜRKİYE BAŞI ÇEKİYOR

Türkiye, ulus-ötesi baskıda dünyadaki trendden geri kalmamış ve gözle görülür bir biçimde yükselişe geçmiştir. Türk istihbarat servisi tarafından dost devletlerin de yardımıyla Türkiye'ye kaçırılanlar önceleri yasaklı Kürt partisi PKK yandaşlarıyken, günümüzde ABD'de sürgünde yaşayan vaiz Fethullah Gülen'in takipçileri. Bu grup Türkiye'de "terör örgütü" ilan edildi.

Tayyip Erdoğan yönetimindeki Türk hükümeti, 2016 darbe girişimi ile alakalı Gülen'i suçluyor. Bu darbe girişimi, Türk hükümetinin olağanüstü geniş kapsamlı 'ulus-ötesi' baskı uygulamasına sebep oldu ve Asya, Orta Doğu, Kuzey ve Güney Amerika ve Avrupa kıtalarındaki 30 ülkede sürgün hayatı yaşayan kişiler bu uygulamaya maruz kaldı.

Rusya'nın ulus-ötesi baskı uygulamaları genellikle suikastlardır. Çin ise dört baskı yönteminin hepsini kullanmakta. Söz konusu kaçırmalar olduğunda ise Türkiye başı çekiyor.

TUTUKLAMALAR MEŞRU GİBİ GÖSTERİLİYOR

Freedom House'un araştırmalarına göre 2014'ten beri, 17 ülkede 58 kaçırma, hukuksuz tutuklama ve işkence vakası tespit edilmiş. Ancak yaşanan vakalar aleni gerçekleştirilmediğinden, Birleşmiş Milletler ve Türk hükümetinin verdiği sayılar gerçeğin belki de yarısını oluşturuyor. Sürgündekiler, yasal süreçler işletilmeden ikamet ettikleri ülkelerde tutuklanıp Türkiye'ye teslim ediliyor. Buna benzer olaylar, Lübnan ve Kırgızistan hükümetlerinin Türk hükümeti ile işbirliği yapması sonucunda oralarda da yaşandı.

Türkiye kaçırma vakalarını gizlemiyor. Bilakis mağdurların tutuklanması medyaya gurur vesilesi olarak servis ediliyor. Yasadışı tutuklamalar terörle mücadelede meşru bir araç olarak gösteriliyor. Hükümete yakın Sabah gazetesinde bu sebeple, düzenli olarak terörle mücadele adı altında insan kaçırmaları meşru gösterecek makaleler yayınlanıyor.

Terör örgütü ilan edilen Gülen Hareketi'nin mensupları veya bağlantısı olduğu düşünülen kişilere yönelik olarak hayata geçirilen çeşitli ulus-ötesi baskı ve uygulamalar bu şekilde meşrulaştırılmaya çalışılıyor. Türk hükümeti tarafından gerçekleştirildiği Freedom House tarafından tespit edilen 110 fiziki saldırı terör suçlamasıyla bağlantılıdır. ■

ERDOĞAN REJİMİNDE MEDYA ÖZGÜRLÜĞÜ!

Temel bir insan hakkı olan ifade özgürlüğü, bağımsız medya aracılığıyla iyi bilgilendirilmiş bir toplumun temelini oluşturur. İfade özgürlüğü ile özgür, bağımsız bir medyanın sağlanması, sağlıklı ve güçlü bir demokrasi için hayati unsurdur. Dolayısıyla 'iletişim özgürlüğü' evrensel olarak insani haktır.

PROF. DR. VEDAT DEMİR

A KP'nin başarısında Erdoğan'ın kişiliği önemli rol oynamıştır. Geçmiş nedeniyle Erdoğan ve partisi seçmen kitlesinin büyük desteğini aldı. 2002 Seçimlerinde iktidara gelen AKP, sonraki seçimlerde hegemonyasını sürdürerek Türkiye'nin kontrolünü elinde tutan bir parti oldu.

2002'den bugüne AKP iktidarının belirli dönemleri var. Reform dönemi, 2005 yılında sona eren ilk 3 yıl ile sınırlıydı. 2005-2007 yılları arasında AKP hükümeti güçlendi. 2007 cumhurbaşkanlığı seçimlerinde başarısını ve gücünü ortaya koydu. Erdoğan, 2011 yılında ise 'tek adam' hedefini gerçekleştirmek için çalışmalarına hız verdi.

ERDOĞAN'IN OTORİTER REJİM DÖNEMİ

AKP'nin ilk dönemine kıyasla, AKP'nin 2007'deki ikinci seçim zaferinden sonra AB süreci ve demokratikleşme reformları ivme kaybetti. 2010'da anayasada bir dizi değişiklik gerçekleştirildi. Referandum ve 2011 Genel seçim zaferinden sonra Erdoğan ve AKP otoriter tek adam rejimi kurmak için hedefine odaklandı.

AKP üst üste üç seçim kazandı. Parlamentoda istikrarlı bir çoğunluğa sahipti. Muhalefetin, Kemalist sivil toplum ve örgütlerin ve o dönemde en büyük tehdit olan ordunun siyasete dahil olmasının üstesinden geldiler.

AKP, ikinci döneminde daha fazla güç kazanırken, Türk

hükümeti Erdoğan'ın kişisel yönetimine dönüştü. Bu dönemde tekelleşme eğilimlerinin ilk işaretleri daha belirgin hale geldi. Erdoğan kamuoyunda dini referanslar vererek, halkı ikna edici yorumlar yapmaya başladı.

15 TEMMUZ SONRASI MEDYA ÖZGÜRLÜĞÜ

Erdoğan ve AKP, yarı otoriter yönetim biçimini, askeri vesayeti ve gayri resmi yöneticilerini devirmeyi başardılar. Ancak rejimin yapısını yıkamadılar. Erdoğan, eski rejimi dize getirdikten sonra, kontrol ve dengeleri olmayan tek söz sahibi olacağı başkanlık sistemini teşvik ederek 'yeni yarı otoriter' yönetim biçimi kurmaya başladı.

ALLAH'IN LÜTFU

15 Temmuz darbe girişiminin arkasındaki sis perdesi hala gizemini koruyor. Bilinen gerçek ise Erdoğan, "Allah'ın lütfu" olarak tanımlandığı ve kendisine devletin kontrolünü veren, tüm muhalefeti tasfiye etme ve baskı altına aldığıdır. Darbe girişiminden kısa bir süre sonra hükümet ilk olarak 3 ay daha sonrasında da Temmuz 2018 yılına kadar uzattığı olağanüstü hal (OHAL) ilan etti. OHAL ile Erdoğan, Parlamentoyu askıya alarak Anayasa Mahkemesi'nde temyiz edilmeleri engelledi.

Darbe girişiminin ardında kimin olduğu kesin olarak belli olmasa da Erdoğan, hükümeti ve hükümet yanlısı

medya, “Fethullahçı Terör Örgütü (FETÖ)” olarak adlandırıldığı Gülen Hareketine, darbenin ardında olduğunu ilan etti. Gülen grubu ile uzaktan veya yakından bağlantılı herkesi hedef göstererek büyük bir tasfiye başladı.

GAZETECİLERE CADIAVI

Hükümet, “ulusal güvenlik” tehditiyle mücadele iddiasıyla hukukun üstünlüğünün temellerini baltalayan kararname yayınladı.” Bu kararlar, keyfi tutuklama ve işten çıkarmaların yanı sıra hükümet tarafından yargı sistemine doğrudan müdahalenin yolunu açtı. Cadı avı, Gülen yanlısı medya ve gazetecilerin yanı sıra Kürt, laik ve sol medyayı da hedef aldı.

TOPLU GAZETECİ TUTUKLAMALARI

OHAL’in ilk 2 ayında aralarında gazete ve dergilerin muhabirleri ve editörlerinin de bulunduğu onlarca tanınmış gazeteci gözaltına alındı. Toplam 620 basın kartı iptal edildi. Gazetecilere yakalama oranı şaşırtıcı oranda fazlaydı. İlk olarak 25 Temmuz’da gazetecilere 42 tutuklama emri çıkarıldı.

Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF) sorgulama kayıtlarını analiz ederek, “Gülen Hareketine sempati duyan medya kuruluşlarında çalıştıkları için birçok gazeteci hedef alınıyor. Gazeteci olarak yaptıkları iş cemaat üyeliğine ve bu da darbe girişimine ortak olduğu varsıyılıyor” denildi.

Darbe girişiminin ardından Gülen Hareketi veya Kürt medyasıyla ilişkili olduğu iddia edilen 160 medya kuruluşu hükümet kararlarıyla kapatıldı. Kasım ayı ortalarında, yazarlık ve gazetecilik faaliyetleri temelinde duruşma öncesi tutuklu bulunan gazeteci sayısı 144’e yükselmişti. Bu rakam Türkiye’yi gazetecilerin hapsedilmesinde dünya lideri yapmıştı. Bu gazetecilerin ve köşe yazarlarının çoğu hiçbir kanıt olmadan gözaltına alındı. Devlet yayın kuruluşu TRT ve Anadolu Ajansı yüzlerce çalışanı görevinden uzaklaştırdı. Bu çalışanlar da Erdoğan’ın kurbanı oldu.

MEDYAYI SUSTURMA YÖNTEMİ

Türk medyası, AKP’nin kamusal alandaki hakimiyetinin açık bir örneğiydi. Özel medya patronlarına karşı kışkırtma, iftira ve terör propagandası gerekçesiyle yasaları kullanarak baskı gerçekleştirildi. Bu yöntem AKP’nin birkaç televizyoncu ve yayıncı hariç Türk medyasını ele geçirme yöntemidir.

2016’daki darbe girişiminin ardından hükümet tarafından bağımsız medyaya ve basın özgürlüğüne yönelik baskılar yoğunlaştı. Basın sansürü uzun zamandır bir yöntem olarak kullanılıyordu. Ancak Cumhurbaşkanı Erdoğan ve AKP hükümeti, muhalefeti susturmak için daha fazla yöntemler kullandılar.

MEDYA PROPAGANDA ARACINA DÖNÜŞTÜ

Birçok medya grubu 2001’deki ekonomik kriz nedeniyle iflas etmişti. Devlet, AKP iktidara geldiği 2002 yılında Türkiye’nin en büyük medya patronu olmuştu. Erdoğan bu durumu hükümetinin ve destekçilerinin lehine kullandı. Devlete ait medya kuruluşlarını derin ilişki içerisinde olduğu iş adamlarına devretti. Devredilen medya kuruluşları AKP hükümetinin propaganda organlarına dönüştürüldü.

Ardından muhalif köşe yazarları ve gazetecilerin tasviye edilmesi sağlandı.

Türkiye medyası, halkın AKP’ye desteğini sürdürmesinde önemli bir rol oynadı. Erdoğan ve partisi, eleştirilerini sürdüren özel medya sahiplerine baskı uyguladı. Medya üzerinde kontrol sağlayarak devletin gücünü kendi çıkarları için kullandılar. Kışkırtma, iftira ve “terör propagandası” adı altında keyfi yasalar çıkardılar. Erdoğan’ın yaptıklarını çok az sayıda yayın kuruluşu eleştirebildi.

YARGI BASKISI

Erdoğan’ın özgür basını susturma yöntemlerinden bir diğeri ise ceza ve adalet sistemini kullanmasıdır. Hukukun üstünlüğü ilkesindeki hatalardan kaynaklanan basın özgürlüğü ihlalleri de dahil olmak üzere tüm insan hakları sorunlarının temelinde derin yapısal problemler yatmaktadır. Bu sorunu ele almadan, Türkiye’de temel haklarla ilgili herhangi bir konuyu açıklığa kavuşturmak mümkün değil. Son on yılda yargıda ki ihlaller, yargıyı hükümet aracına dönüştürdü. AKP, 2010 anayasa referandumunun ardından Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu (HSYK)’nın kontrolünü ele geçirdi.

Hükümetin bakanlarının isimlerinin de karıştığı Aralık 2013 Yolsuzluk Soruşturmasından sonra, Gülen Hareketine bağlı editörler, gazeteciler ve köşe yazarları ile muhalif gazeteciler tutuklandılar. Başarısız darbe girişiminin ardından Gülen Hareketi üyeliğiyle gazetecilerin yargılanması zirve yaptı. Gülen Hareketi veya başarısız darbe girişimi ile bağlantısı olduğu gerekçesiyle 80’e yakın gazeteci gözaltına alındı. Ekim 2016’da Cumhuriyet gazetesinin 12 üst düzey çalışanı hem PKK hem de Gülen Hareketine bağlı oldukları suçlamasıyla tutuklandı.

GAZETECİLERE YÖNELİK ŞİDDET

Birçok muhalif gazeteci ve ailesi, Erdoğan’ın yanı sıra destekçileri tarafından tehdit edildi ve saldırıya uğradı. Bu saldırılar muhalifeti susturmak ve sürgün etmeyi amaçlıyordu. Hükümetin bir başka susturma yöntemi de muhalif televizyon kanallarının uydu ve dijital platformlardan kaldırılmasıydı. Bu yasaklamalar televizyon kanallarının kapatılmasına yol açtı.

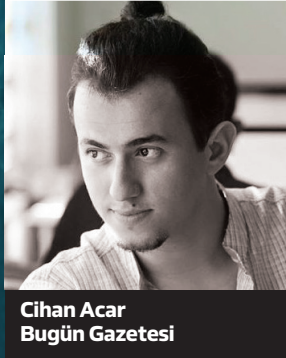
ERDOĞAN’IN NEFRET SÖYLEMİ VE MEDYAYA MÜDAHALESİ

Gazetelerin ve televizyon kanallarının içeriğine Erdoğan tarafından sürekli müdahale ediliyordu. Erdoğan ile Habertürk TV’nin üst yöneticisi arasında sosyal medyaya da sızan ses kaydında müdahalenin bir örneği açıkça görülmüştü. Bu ses kaydında Erdoğan, televizyonun üst düzey yöneticisini muhalif bir politikacının haber bültenindeki görüşleri yayımlandığı için telefonda azarlıyor, hakaret ediyor ve bağırıyor. Telefon görüşmesi sonucunda muhalif siyasetçiyle ilgili kısım haber bülteninden hızla çıkartıldı.

Temel bir insan hakkı olan ifade özgürlüğü, bağımsız medya aracılığıyla iyi bilgilendirilmiş bir toplumun temelini oluşturur. İfade özgürlüğü ile özgür, bağımsız bir medyanın sağlanması, sağlıklı ve güçlü bir demokrasi için hayati unsurdur. Dolayısıyla ‘iletişim özgürlüğü’ evrensel olarak insani haktır. ■

TÜRKİYE'DE MEDYA SUSTURULDU!

Türkiye'de 2016 sonrası 34 TV kanalı, 53 gazete, 37 radyo istasyonu, 6 haber ajansı, 20 dergi ve 29 yayınevi AKP Hükümeti'nin çıkardığı kararnamelerle kapatıldı. Binlerce gazeteci yazdıkları haberler sebebiyle yargılandı ve tutuklandı.

Cihan Acar
Bugün Gazetesi

Ayşenur Parıldak
Zaman Gazetesi

Ali Ünal
Zaman Gazetesi

Vahit Yazgan
Zaman Gazetesi

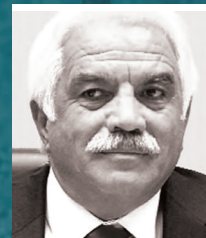
Tuncay Akkoyun
Zaman Gazetesi

Ahmet Torun
TRT

Çetin Çiftçi
Özgür Gündem

Alaattin Kaya
Zaman Gazetesi

Aytekin Gezici
Serbest Gazeteci

Ali Ahmet Böken
TRT

Ercan Baysal
Star Gazetesi

Mesut Mercan
Zaman Gazetesi

Ercan Gün
Fox TV

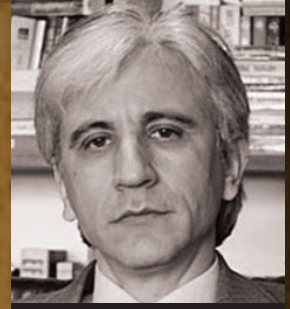
TÜRKİYE, GAZETECİ HAPİSHANESİ!

* Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF) Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi'ne göre Türkiye **180** ülke arasında, 2002 yılında **99.** sırada iken bugün **154.**

* Türkiye'de adil yargılama olmadığı için, **200**'ün üzerinde gazeteci yurt dışına kaçtı(!).

* **34** Yabancı gazeteci sınır dışı edildi.

* **3804** gazetecinin basın kartı iptal edildi.

Gültekin Avcı
Bugün Gazetesi

Mehmet Baransu
Taraf Gazetesi

Erkan Akkuş
Bugün TV

Faruk Akkan
Cihan Haber Ajansı

Hamza Günerigök
TRT

Hidayet Karaca
Samanyolu Televizyonu

Mehmet Bilal Çolak
TRT

Muhsin Gün
Habertürk

Kazım Canlan
CHA

İsmail Çoban
Azadiya Welat

Fevzi Yazıcı
Zaman Gazetesi

Murat Çapan
Nokta Dergisi

GAZETECİLER ÖLDÜRÜLÜYOR!

- * Türkiye'de 2016 yılından itibaren 400'den fazla gazeteci tutuklandı ve halen 60'ın üzerinde gazeteci cezaevinde.
- * Cezaevindeki gazetecilere sistemli bir şekilde baskı ve psikolojik işkence yapılıyor.
- * Gazeteci Mevlüt Öztaş, sağlam girdiği cezaevinden 874 gün sonra kanserli olarak 'zorunlu' tahliye edildi ve 57 gün sonra hastanede hayatını kaybetti.

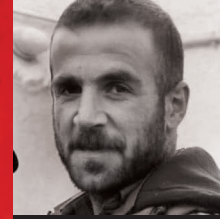
Mevlüt Öztaş
Zaman

İlhan Toprak
Anadolu Ajansı

Harun Çümen
Zaman Gazetesi

Ziya Ataman
DIHA

Nuh Gönültaş
Bugün Gazetesi

Mustafa Ünal
Zaman Gazetesi

Aladdin Akkaşoğlu
Akis Gazetesi

Yakup Şimsek
Zaman Gazetesi

Zafer Özcan
Bugün Gazetesi

Ali Demirer
Bugün TV

Sedat Laçiner
Haberdar.com

Hatice Duman
Atılım Gazetesi

Nedim Türfent
DIHA